

SZÍNHÁZ

A Don Juan szerzőjéről

Csak néhány hónappal élt tovább húsz esztendőnél e dráma írója, Simon Tamás. Rövid élete teli száz évre való tragédiával, szenvedéssel és keserű tapasztalattal. 1935. december 2-án született Budapesten. Mindössze hét éves volt, amikor édesapja munkaszolgálatosként elesett a háborúban. Édesanyját 1944-ben a nyilasok elhurcolták (később csodával határos módon hazakerült), s ő maga kilencévesen a pesti gettó lakója. Ezek az élmények egész további életére kihatottak: a rettegéstől, az üldözöttség érzésétől soha többé nem tudott szabadulni.

Tehetsége korán megnyilvánult. Tizennégy évesen írt humoros írásait a Szabad Száj című vicclap közölte, s hamarosan bemutatott kabarészámaiból a Vidám Színpad. Tizennégy éves korában első osztályú sakkozó volt. Húszéves koráig hat nyelvet tanult meg Még nem töltötte be tizenhetedik évét, amikor a Szabad Ifjúság külső munkatársa lett. 1953-ban a Rádió és az Új Hang közölt néhányat a versei közül. S ebben az évben állt először ideggyógykezelés alatt. Még nincs tizennyolc éves, amikor anyja akarata ellenére megházasodik, s ettől fogva fiatal költő feleségével, Kemenes Inezzel a legnagyobb nyomorban él. Könyvtárosi állást vállal, feleségével közösen bábjátékot ír, verseskötetet állít össze. Több színdarabkíséret, sőt egy operett után ebben a periódusban született a Don Juan-dráma is. Hiába a megfeszített munka, az immáron háromtagúra nőtt család a szó szoros értelmében éheznek. Induló költőnek Magyarországon irodalomból megélni nem lehet! A gondok és az elkeseredettség súlyosbítják idegbetegségét. 1956. március 26-án túlságosan sok nyugtatót vesz be, s nem ébred föl többé.

A *Don Juan* 1957-ben kiadta a Magvető Könyvkiadó, de színpadra csak 1990. november 3-án került, amikor az XL Színház bemutatta. Mellékletünk az általuk játszott, rövidített szövegváltozatot tartalmazza. Simon Tamás jogutódjának kérésére közöljük, hogy a kihagyott részek a mű mondanivalójának jelentős részét képezik, s hogy tárgyalások folynak a Kabala Kiadó Kft.-vel a dráma szövegének hiánytalan megjelentetéséről.

Sebők Magda

Simon Tamás DON JUAN

ELŐJÁTÉK

Szin: Szevilla, Dávid Hakohén zsidó orvos házában. A szoba félhomályban van, meglehetősen túlszűfölvá ormóttan bútordarabokkal, helyenként a képbe egyáltalán be/e nem illő gazdag, cifra holmikkal tarkítva. Jobboldalt kényelmes szék, abban ül a beteg Dávid és alszik. Mellette áll fia, Jákob, aki pár lépést tesz a belépő orvos felé

ORVOS (középtermetű, jól táplált, választékos öltözetű közhelyember, Dávid kezelőorvosa, belép)

Szép jóestét!

JÁKOB Jóestét, orvos úr!

ORVOS A beteg?

JÁKOB Alszik.

ORVOS Jól?

JÁKOB
ORVOS

Nyugtalanul.
Kedves fiam, lásd, be kell vallanom, Hogy nyugtalan vagyok én is nagyon Atyád miatt. A sors, tudod, fura. Mindannyiunk szeszélyes, zord ura; Nem számít néki hatalom, erény,
Es nem kivétel gazdag, sem szegény...
Szólj hát, mi baj?

JÁKOB
ORVOS

Atyád...
Ő is csak ember... nagy ember... de hát Az élet...

JÁKOB
ORVOS

Hagyd az életet! Beszélj!
Tudod, beteg...

JÁKOB (bátortalanul)

ORVOS

És...? Komoly a veszély?
Sajnos, komoly. Hiszen megértheted,
Hogy ő sem élhet örök életet.
En jól tudom, hogy nagyon fáj neked...
Még mennyit élhet?

JÁKOB
ORVOS (óvatosan)

Talán egy hetet.
Nem! Legfeljebb három... vagy két napot, S ha meg nem érné mára holnapot, Ne érjen váratlanul ez a gyász.

Dávid nyög, forgolódik, de megnyugszik

JÁKOB
ORVOS (méltatlankodva)

ő már tudja?
Ő, kora
S Szevilla leghíresebb doktora Ne tudná?! Hisz ő figyelmeztetett Az este, hogy ne vágjak rajt eret.
Nincs mentség semmit?

JÁKOB
RABBI (belép)

Jó estét urak!

ORVOS (gúnyosan feléje fordul)

A bölcs rabbi tán talál kiutat.

RABBI (gúnyosan)

Ej, mi az, tudós doktorom,, talán
Cserben hagyott a híres tudomány?

ORVOS (gúnyosan feléje fordul)

Nem érint gúnyod, ó jeles rabbi! Tudom,
szent szavad balzsam hallani, Es élvezettel
hallja a beteg .
Kit elbűvöl,-de nem gyógyítja meg.

JÁKOB
RABBI

Psz!t!
Csend! Felébredt.
(Odamegy Dávidhoz)

JÁKOB
DÁVID

Hogy vagy, jó atyám?
Rosszabbul, mint holnap eszek Homály
van. Te vagy, derék orvosom? S te, jó
rabbi? Most én vagyok soron. A vak hóhér
gyorsan vég z velem.

RABBI
DÁVID

Biztos, hogy eljött?
Hisz jól ismerem. Százszor legyőztem véres
küzdelemben. Mosolygott. Ő csak egyszer győz
le engem.

RABBI
DÁVID

Küldj békítő imát az ég fele!
(egyre jobban belelovalva magát, heves gesztusokkal)
Ima... Csak őt, csak őt dicsérjem váltig, Mert
szabad volt dicsérem mostanáig... Dicsérd,
dicsérd, és ő mi ad neked? Gönyedt hátat,
rabszolga életet. E szolgáló-nép nyomorék istenét
Tovább miért, miért imádja még?! S ha büszke,
hogy nem tört meg senkinek, Hátát imára mért
görbíti meg?! E tincs, ez élet, dogmák, kabalák,
Szent könyv, ima, - mind rongy, kinőtt ruhák. Ő ez
gyilkol meg téged Izrael!
Es nem tudsz élni, hogyha élni kell,

S mert gyáva vagy, nem tudsz meghalni sem.
A ghettó! Ó, e földi sírverem!
Te tetszhalott nép! Rúgd már végre szét
Kriptád imákból ácsolt födelét!!! Hisz
vénen születnek gyermekeink, S ő, kihez
esdünk, akit tisztelünk, Törvényt, szokást
bilincsel ad nekünk! Dicsérjem? Nem!
Nem!
(Visszaroskad a székbe)

RABBI Gondolkodj, barátom!!!
Lázadjon mind, kinek rossz dolga van? Nem
azért vagyunk ezen a világon, Hogy éljünk, mint a
barmok gondtalan. Más népek van hazája,
összefűzi; S hogy fennmaradjon, másra nem
szorult. De minekünk nem szabad elvegyülni!
Érezniük kell, hogy összetartozunk! A szent
szokások, szent imák, miket te ócsárolsz-ez
maradt csak meg nekünk. Ez minden kincsünk,
ez fog minket egybe, S ha ezt feladjuk, végleg
elveszünk. Kell, hogy megtartsuk őseink hitét;
Mert kit nem gyűrt le évezredek átka, Felelj!
Elpusztuljon-e az a nép?!

ORVOS (fensőséges mosollyal figyelt eddig, most lenézően)
Bocsásd meg nékem fennkölt férfiú, de Én
meg nem értem ezt a maszlagot. Igyekszem
helyem szilárdan megállva Munkálkodni az
emberek javára, És nem probléma, hogy
zsidó vagyok. Zsidó, nem-zsidó! Ugyan, jó
rabbim! Művelt ember jobb problémát
találhat E világos tizennegyedik század
Ész-állította fényes sáncain.

RABBI (Megbiccenti fejét)
Bolond!
Te könnyen elfelejtetted, hogy zsidó vagy!
Ne félj, más rólad számontartja majd!
Ma könnyen tagadsz minket meg. A katlan
Csak csendben izzik még lábunk alatt. De
szén hevül. Szikra pattan,
S a tűz sikoltva, bőgve megdagad!
Hova menekül lelked majd ez úrból?!

ORVOS Műveld ki őket és nem jutsz oda.
RABBI Csak tedd művelté, annál jobban gyűlöl!
ORVOS Fajgyűlölet művelt korban? Soha!

RABBI (az orvoshoz, de kissé a közönség felé
is) Eh!

(Elfordul tőle, Dávidhoz)

DÁVID Dávid, lásd, az élet küszöbén ...
örültek vagyunk, csak ezt látom én!
Mert nem tanultuk meg, hogy élni jó. 6,
átkozott legyen minden zsidó!

RABBI Dávid!
DÁVID Nem! Nem igaz! Csak fáj nagyon...
Add a tfilint, fiam... ! A taleszom!
(Szünet. Csendes mormolással veszi fel őket)
Osamnu, bogadnu, gozalnu... (Elhallgat,
lehajlja fejét)

RABBI Tovább!
DÁVID (letépi magáról a szijakat, ledobja a köpenyt)
Papírvilág!

Nem birom, fényt, fényt, több fényt adjatok!
Elfáradtam. Most hagyjatok magamra...!

Mind kifelé indulnak

Jákob, maradj! Beszédem van veled!
ORVOS (a Rabbihoz)

RABBI Ne távozzunk még, maradjunk közel!
Itt leszünk, ha kell!

Rabbi és Orvos el

DAVID (akadozva kezdi, szokványokban beszél)
Jákob, ülj mellém! Mondd, mi lesz veled,

Ha én a földről végleg elmegyek?
Figyelj rám! Elmondok neked egy
régititkot, vén történetet;
Ma nincs már, aki tudná, senkisé; Húsz éve
csupán én rejtegetem.
Figyelj! Szükséged lesz még rá talán.
... Most, egy lepergett élet alkonyán,
Az ifjúságra visszanézek én.
Olyan voltam, mint te. Szelíd legény.
Tanítottak híres doktorok,
S én jó tanítvány voltam. - Hisz tudod,
Ismert lettem az emberek előtt, És
hírem egyre terjedt, egyre nőtt. Már én
kezeltem Szevilla urát, Kardot viseltem
és fényes ruhát, Mulattam, s éltem urak
uraként; Mámorral öleltem a pénzt, a
fényt, Míg egy napon...

JÁKOB Mi történt?
DÁVID

Várd sorát!
Élt Szevillában egy gazdag család. Egy
tagja él csak. Ismered talán... Ó a
tékozló, büszke Don Juan.
Tenorio?

JÁKOB Az. Fényes palota!
DÁVID (bólint) És a családnak háziorvosa
Én voltam.
Igen... Az egykor félnék kis zsidó
Most fényben fürdött, keltve szerteszét A
nagyvilág bámész tekintetét,
S bizony, sok szép hölgy meghódolt nekem.
JÁKOB Én még Mint kamasz
Hallottam hírét.

DÁVID Fele sem igaz.
... De van egy, melyet fűrgén, minta nyíl,
Nem kapott fel mégsem a kósza hír. A
háziasszony,
- Don Juan anyja. - Barna szemei
Énrám tévedtek.
- S most tetszett nékem az ügy módfelett. ...
A szó pereg, és felszökik a láz; Szót csók
követ, s csókot követ a nász. A férj egy éjjel
rosszkor érkezett-Titokban vívtunk,-és ő
elesett. A nő elmondott gyilkosnak, vad
rémnek, Zokogott, sírt - s még egyszer az
enyém lett.
Szült egy fiút- kilenc hó telt bele.

JÁKOB (felugrik)

S így Don Juan ... !
DÁVID Atyádnak gyermeke!

Szünet

JÁKOB (zavartan)

Ez bizonyos?
DÁVID Féltestvéred. Akkoron Nősültem én
is meg és asszonyom

JÁKOB Azén anyám...
DÁVID Népemből vettem el. S te
megszülettél. Egy év telt csak el; S a
két kisgyermek arcvonásain

JÁKOB Döbbenet láttam: azén fiaim!
DÁVID És aztán?

Gyakran néztem arcát és kezét;
Homlokát, orrát, száját és szemét,
S felismertem a te vonásaidat. És
Don Juan Tenorio...
Tökéletes hasonmásod neked!
Hagyd el Szevillát! Jobb, ha messzetűnsz!
Felismernek, ha napfényre kerülsz. Mert
tagadd meg e homály bús hónap, De légy
erősebb, mint egykor apád! Hagyd el a
ghettót, s hagyj el a tudást!
Figyeld a fű, a víz derűs színét;
Felejtse atyáid házáat, istenét;

Felejts el minden „szentet” és „nagyot”,
Nézz földre, az ég úgyis elhagyott!
Ne csak tanuld, de éld az életet,
Légy kíméletlen, mint a többiek,
De bátrabb náluk, és légy szabadabb.
Akarj!! S fogod majd győzni, karral, ésszel,
De jaj neked, ha egyszer visszanezels!
Útravalóul ezt hagyom neked.
Elvesztél, ha a ghettö betemet.

LASSÚ FÜGGÖNY

1. SZÍN

Szín: Mikor a függöny legördült az Előjáték után, zsidó halotti zene csendül fel, ami fokozatosan, észrevétlenül átmelegszik a katolikus gyászszertartás melódiáiba. A függöny felmegy, a zene még egy ideig tart. A Tenorio-kastély előtt vagyunk, ahol a ház fiatal urának, a vízbe fúlt Don Juannak halotti torát ülik. Az úri vendégek bent vannak a házban, a teremből, melyben tartózkodnak, boltíves tölgyfaajtó nyílik a kertre. Jobboldalt a háttérben meglehetősen rossz állapotban levő kápolna; látszik, hogy a kastély gazdáinak nem sok gondjuk volt vele. Onnan hallatszik a zene is. Időnként gyászruhás hölgyek lépnek ki vagy be kapuján. A tulajdonképpeni szín a kert egy része, ahol a kevésbé előkelő vendégek helyezkednek el, néhányan egy-két jobboldalt elhelyezett asztalnál, de többnyire fatölkön, vagy a csupasz földön. Régi szevillai szokás szerint boldog-boldogtalan bejöhet a torra. Egy ökör nyáron sül, egy hordó csapra ütve. A gyászoló vendégek komor hangulatban ülnek, vagy elszórtan beszélgetnek. A szín közepén az apát áll, szónokias pózban, állandóan három-négy barát veszi körül. A többi barát elvegyül a gyászolók közt. Mindenki az Apátra figyel

APÁT Mélységes gyásztól könnyes most Szevilla,
Mert elvesztette legnagyobb fiát.
E napját mindig gyászbetűkkel írja;
Siratják őt a bokrok és a fák;
S ti, méltó gyásznak méltó gyászolói,
Mondjatok érte hő imát velem,
Hogy jól fogadják fenn az ég lakói!
Requiescat in pace!

MIND Úgy legyen!

Mindenki keresztet vet, egy percig csend

I. VENDÉG Nagy úrvolt.
II. VENDÉG Délceg úrvolt.
III. VENDÉG
Büszke úr.
IV. VENDÉG Az ilyenekért
kár, hogyha vízbe fúl.
I. VENDÉG Ilyen az élet.
II. VENDÉG Szomorú nagyon.
APÁT Túl a gyehegnán, s minden poklokon,
Már várja őt az égi szent helyen
Öröküdvösség.

MIND Ámen. Úgy legyen!

Az Apát szerzetesuszályával bemegy a házba. Többiek intenzívebben látnak az évés-iváshoz. Két úr jobb felől átsétál a színen

II. ÚR *(az Apátot utánozva)*

Fiam, csodákat művelhet a hit.
Az Úrnak higgy, s ne gyarló két szemednek!
E gyarló szem ma annyit lát csupán,
Hogy itt kissé sok a csuklyás barát.
II. ÚR Hogyan, te ezt nem is tudod? No, lám!
Nem Don Juan Tenorio torát
üli csak itt ma e ház új gazdája.
Ővele kihalt a gazdag család,
Örökös nem maradt, s a szentegyházra
Szállt ez órjás vagyon...

I. ÚR Az angyalát! Nem hitted volna, hogy holtod után
Kolosztor lesz házadból, Don Juan!

Bemennek a házba

VÁNDOR *(jobbról, sötét köpenybe burkolódzva belép)*
Áldás és Béke!

I. VENDÉG Jöjj, vándor, s igyál!
VÁNDOR Idegen vagyok...

II. VENDÉG Ej, itta pohár!

III. VENDÉG *(tölt neki)* Igyál, hé, el ne mondasd
annyiszor! VÁNDOR *(iszik)* Mi ez, lakoma?

II. VENDÉG Nem.

III. VENDÉG Halotti tor.

IV. VENDÉG *(oldalba böki)*
Meghalt egy úr, hogy jól ihass, ehess.

PEDRO *(barátságosan, hozzájuk lép, felemeli karját)*
Mementó mori! Légy mértékletes!
(Majd évéshez lát)

VÁNDOR Ki halt meg itt?

II. VENDÉG *(sokatmondóan)*

D o n J u a n .

VÁNDOR Csakugyan? Ki itta házigazda?
APÁT *(kilépőben felé fordul)* Nos, fiam?
Mit kívánsz?

VÁNDOR Hallom, meghalt Don Juan.
APÁT *(keresztet vet)* Megdicsőült.

Áldás szent porán.

VÁNDOR S mikor történt e gyász?

APÁT Ma két hete,
Hogy vízbe fúlt. Béke legyen vele!
VÁNDOR Úgy?! Szent Apát, s ti mind, vendég
urak! Örömhírem van! Halljátok
szavam! Éi Don Juan!

I. VENDÉG *(bután)* Éi?

VÁNDOR Éi, s vígan mulat!

Négy napja láttam Nápolyban magam.
I. VENDÉG Minő öröm!

APÁT Ne higgyétek!

Hisz megtalálták tetemét.

Meg ám!

I. BARÁT VÁNDOR *(IV. Vendéghez)*

Én láttam őt. Szikrázó pillantása
Rablánkra fűzte Nápoly szíveit; Vígóság
és győzelem tódult nyomába; Mindent
megnyer, s mindenkit elveszít. Kard
villant mindig harcra kész kezében, Szép
asszonyoknak udvarolgatott, Kik
meghajoltak, mint a nád a szélben, Mert
ellen néki egy sem állhatott. Szédítő
száguldás diadalútja.
Szétszórván mindent, mi elébe állt,
És megtanulta, vagy még megtanulja
A fél világ tisztelni Don Juant!

APÁT Hazug! Lator!

VÁNDOR Éi ő, s erősebb még, mint bármikor!
S ha meghalt, hát feltámadt a halott!

APÁT Ki vagy, bolond?

VÁNDOR *(ledobja köpenyét, alatta főúri öltözék)*
Én Don Juan vagyok.

I. VENDÉG Ő az! Valóban!

PEDRO Don Juan?

DON JUAN Ki más?

APÁT Mi ez, rossz tréfa?

IV. VENDÉG *(misztikusan)* Nem! Szent látomás.

Nevetés

DON JUAN *(felrántja a tölgyfaajtót)*
Urak és Hölgyek! Itt állok üdvözlésre várva!

Az úri vendégek egyenként megjelennek a küszöbön

DON JUAN No, lám!
A bőkezű, tékozló Don Juanra,
Urak! Ti rá sem ismertek talán?

RODRIGO Juan!

Valóság ez, vagy álom?!
Ő, egyetlen barátom!

PEDRO Igyunk?...
DON JUAN Igyunk! De úgy, mint még sosem! Maradjon bár a pince üresen. Pezdüljön vad kedv harsány mámara! Mi ez? Halotti tor?! Nem! Lakoma! Zengjen a dárídó, Hirdesse hangja messze földeken, Hogy Don Juan nem hal meg sohasem! PEDRO (megbőki az Apátot)

Lesz mulatság!
APÁT (megbotránkozva, apostoli pózban) Emberek, emberek!
Tivornya készül, szent imák helyett? DON JUAN Igyál velünk!

II. VENDÉG Vagy elmehetsz haza.
APÁT

Kárhozott lelkek!
(Elrohan, több barát követi)
PEDRO A hangulat jó, és a bor remek.
DON JUAN Ki tud egy víg dalt?
PEDRO Hé, ti emberek!

Nevetés

Szálljon magába bűnös lelketek!

Nevetés

Ím halljatok egy szent történetet!

Nevetés, „halljuk, halljuk!” kiáltások, Pedro gitárt kap fel, énekel

Bömbár próféta, hej nagyon Szerette ám ajó bort;
Ment prédikálni egy napon, - Az Úr küldé, hát jó volt; S habár egy kissé szétzilált, A prédikátor prédikált
Miként ez írva áll:
„Ti bűnös lelkek... hukk Én szólok nektek... hukk... Amit tesztetek... hukk... marhaság, Ki rossz tettet... hukk... gyakorol. Azt nem nyeli... hukk... el a menny, Azt elnyeli... hukk... a pokol...”

Miként ez írva áll:
Dühbe gurult szörnyen az Úr, S szólt: „Eltitlak a bortul! Menj prédikálni józanul, Tán minden jóra fordul!” Bömbár bólintott: „Úgy lesz!” S elkezdé nagy keservesen.

Miként ez írva áll:
„Ti bűnös lelkek!...” Pont.
Bömbár csak ennyit mond. Egy szót kinyögni nem tudott, Száraz volt torka, száraz ám! Állt, mint próféta a hegyen, És kikacagta pogány...

Miként ez írva áll:
S Bömbár próféta, hej, nagyon, Nagyon beteg szegényke. A bűn kísérti, s fél bizony, Hogy nem jut majd az égbe. A torka ég, a szemé ég;
S szól - meghallgatja tán az ég -

Miként ez írva áll:
Uram, Istenem, fent!
Szolgád már tönkrement! Szent hitem, jaj, megrendüle, Úz kétkedés és iszonyat. Ó, add vissza a hitemet! - Vagy add vissza a boromat!

DON JUAN koccints velem!
Jöjj,

E dal tetszik nekem.
Eddig merre jártál?

PEDRO Hol volt ital, derű és csóka háznál. Már életemben sok helyet bejártam, És voltam festő, és voltam zenész, Voltam bolond királynál -, s böics az ágyban, Mindig jókedvű, mindig tettekreész.

A színen kavarodás támad, szolgálak sűrögnek-forognak, mindenki eszik, mindenki koccint, mindenki lármás. A kápolnából zenészek kerülnek elő gyászöltözetben - egyiknek mindjárt nyakába is akaszt valaki egy hurkát stb. -, és játszani kezdenek. Néhány parasztlány surran be egyenként. Zűrzavar, zsisbongás. És mintha nem is össze-vissza kiabálnának! A hallgató időnként határozottan érti a szöveget. A lármából tompán, de mégis érthetően szűrődik ki a mulatók kórusa, kissé valószínűtlenül, kissé skandálva

MULATÓK Hát zengjen a víg kacagás, zenészó;
Élvezd ami szép, ami víg, ami jó!
Élvezd, mit e nagyszerű nap megadott
És dobd ma sutba a gondolatot!
Bacchus beterít csodaszárnyaival;
Csorduljon a vadtüzü mámorital!...

Lassan sötétedik, lámpákat gyújtanak

PEDRO Uram, kérhetnék tőled valamit?
DON JUAN Nyugodtan.
PEDRO Meguntam ezt a szürke, rút csuhát.
Tudnál-e használni szolgálatodban?

DON JUAN Ki vagy?
PEDRO Úgy hívnak: Pedro, a bolondos. Pedig szavamra!
Bolond nem vagyok! Szeretek inni, s jó nőket a borhoz,
S tőled uram, sokat tanulhatok.

DON JUAN És mért vetted fel a barátuhát?
PEDRO A szent embert mindnek meg kell becsülni - Étél-itallal - Így gondoltam ezt el... Az idő múlt, s bizony rá kellett jönni, Hogy szentnek lenni sem fenéig tejfel.

DON JUAN Csapj fel hát, ámde öltözz át előbb,
Házamban nem maradhatsz e ruhában!
Az Apát átkát el nem kerülöd.

PEDRO (vidáman) Ha itt az átok, küldd, uram, utánam!

MULATÓK (vidáman) Hol töltik a serleget, ott a hazánk, Hát sutba az ésszel, az ölbe a lányt!
Bacchus beterít csodaszárnyaival,
Csorduljon a vadtüzü mámorital... !

DON JUAN (Rodríguezhoz lép, ki félrevonultan ül) S te mért gubbasztasz búsan, egymagadban?
RODRIGO Nem búsulok.

DON JUAN Hát akkor mit teszel? Ábrándozol?
RODRIGO Tán bűn az?

DON JUAN Minden bolond. Így felel

RODRIGO Ó, én e szörnyű zajban
Nem érzem otthon magamat, Juan.
Emlékszel még közös gyermekkorunkra?

DON JUAN (zavarban) Emlékszem, hogyné.
RODRIGOMár akkor szorongva Vágytam mindig magány és csend után.
RODRIGO ...s bizonynal belátod.

DON JUAN Ó, ezt kérdezni, hogy is tudhatod?
RODRIGO De elfeledtél engem.
DON JUAN Ó, dehogy!
RODRIGO Kalandra vágyva jártad a világot.
Mért emlékeznél vissza Rodrigóra? DON JUAN (kivágja magát)

Hát lehetne nem emlékezni rád?!
Ó, Rodrigo, Te leghívebb barát!
Száz édes emlék, ezer boldog óra!

RODRIGO E zaj sohsem volt kedves énnekem
Fülemet sérti, szívemnek kevés; Hisz
telve az, s forrón lobogni kész, Mert
új lakója van...
DON JUAN A szerelem?
RODRIGO A szerelem, királya e világnak!
DON JUAN És ugyan ki a mesebeli nő?
RODRIGO A Calatrava rend parancsnokának,
Don Ulloának a leánya ő.
MULATÓK Hát zengjen a víg kacagás, zeneszó,
Élvezd, ami szép, ami víg, ami jó,
Perdül a lányka, röpöppen a bók,
Libben a szoknya, csattan a csók.
RODRIGO Mily szörnyű népség! Jer, sétáljunk egyet!
Ők elmulatnak úgyis hajnalig, Ha eltűnünk
most, tán észre sem vesznek.
DON JUAN Szép lánnyal tűntünk el - majd azt hiszik!

Mind a ketten el

MULATÓK Élvezd, mit e nagyszerű nap megadott,
És dobd ma sutba a gondolatot!...

2. SZÍN

*Don Gonzalo Ulloa, Szevilla katonai parancsnokának háza. Gyönyörű
kert, virágokkal, fákkal, háttérben csillog a folyó. Előtérben egy kiugró
szárny, melynek jobbra néző oldalán erkély, bal oldalán ablak, ezen
könyököl ki Giralda és szolgája, Metta. Giralda és Metta nem látják
a színt jobbra oldalát. Éjszaka*

GIRALDA (ábrándosan)

Nézd, Metta, mily csodás e május éjjel!
Már szétteríté hollószármait,
S a tikkadt csend fekete szellemkézzel
Szövi Szevilla színes álmait.

METTA Jó lesz, kisasszony, ágyba térni már!
GIRALDA Őleltél te már lázzal, szenvedéllyel?
METTA (legyint)

Az a gazfickó már rég messze jár.

GIRALDA (megragadja)

Meséld el, Metta!

METTA Nem volt benne semmi;
Az is május volt, éppily csudaszép. Egy
szép napon el kellett néki menni, - Katona
volt - és vissza sohse tért.

GIRALDA Meghalt szegény?

Őrdögöt! Otthagytott.

METTA Mondd, Metta, nézz rám, s szólj! A szerelemben
GIRALDA Hogy állna helyt külsőm és szellemem?
Fuldokolna ez örvénylő szemekben, Akire
rávetném tekintetem?
Sárkányokkal szállna-e értem szembe
A mesevátrak bátor hercege?

METTA Az a nagy Ő, az zsugorodik egyre,
S ábránd marad csak lassan képzete.
GIRALDA Mondd, szép vagyok?

Hisz nem tiéd e szépség.

GIRALDA Ez okoskodás oly fanyar!
Ó mily szörnyű, ha szívében a nőnek
Száz érzelem zümmögve énekel;
De karénekké szeretne dagadni,
Zúgó orkánná, mely eget hasít...
- S ilyenkor néki csendben kell maradni,
És várni egy suttogó alakit.
A száj nem mondhatja, amit szeretne;
A szem nem nézhet, ahova akar.
GIRALDA Hogy is merhetnének őszintén beszélni,
Hisz csúnyán visszaélhetnek vele. METTAS
vissza is élnek...!

GIRALDA Úgy oktatott néném,

Ha egyszer én is szerelmes leszek, S
eljönne értem a lovag, megkérvén A
szívemet, s véle a kezemet,
Az első szóra ki ne adjam néki!

Bármit is érzek, mondjak csak nemet!
Ha szeret, térdrehullva újra kéri.

METTA És forduljon fel, hogyha nem szeret!

RODRIGO (ábrándozva)

Érzed, Juan, e csodás május éjet?
Forró teste pihez az éjszakának,
A város mint egy óriás szív dobog.
Hősőhajaim mind ő hozzá szállnak,
(A ház felé int)

DON JUAN

Mint forráshoz megfáradt vándorok.
Csak arra vigyázz, hogy e sóhajtással
El ne repüljön maradék eszed!
Eredményt el nem érsz e jajgatással.

RODRIGO

Hát nem eredmény az, hogy szeretek?

DON JUAN

Jeles eredmény! „Szenvedsz” és „szeretsz”!
Mi biztat téged mégis?

RODRIGO

A remény.

DON JUAN

Akinek tápláléka a reménység,
Az éhenhal igen hamar.

RODRIGO

A szeme szürke, mint az esti égbolt,
Bokája, mint az őzé, s a haja...

DON JUAN

Eh, e badarságokból épp elég volt!
Szegény lelkednek mi hát a baja?
Bokája mint az őzé? Fogj egy őzet!
Szemét pótolni nézz az égre fel!

Ha egy ifjú nő szerelmére vágyol,

Ruhád ragyogjon és ne a szíved! A

szó akkor hat igaznak a szádból,

Ha amit mondasz, magad nem hiszed.

RODRIGO

Hazugsággal szennyezzem a szerelmet? Én
azt akarom, hogy engem szeressen, S
bennem a sajátérzéseimet.

Mit ér, ha azt szereti, kit a képzet,

Es képmutatás néki alkotott,

DON JUAN

Ej, barátom, de furcsa szemmel nézed

Az életet, e rossz színdarabot!

RODRIGO

Hát mi szerinted a nagy szerelem?

DON JUAN

Szeretni úgy, ahogy nem tudhat senki!

Megperzselni a hideg köveket! Egy

egész világ szívével szeretni! Szeretni

minden szerelmes helyett. Végigkóstolni

a föld minden ízét! Fellobbantani milliók

tűzét!

Végigszenvedni százezrek szerelmét;

És végigélni ezrek életét!

RODRIGO

Szeretni százat?

DON JUAN

Ezret! Milliót!

RODRIGO

S ugyan mért lenne a soktöbb az egynél?

Ha féltőn feltársz egy női szívet: Dúsabb

bányára sehohsem lelhetnél, Mindig találsz

ott újabb kincseket. Ha öt elérném ...

DON JUAN

És mi gátol ebben?

RODRIGO

Szeretnék jelt adni, de nem merek.

DON JUAN

S mért nem

szólsz?

Félek, kinevet.

RODRIGO

Félsz önmagadtól?

DON JUAN

Önmagamat félttem.

Akkor hát mért adod ki önmagad?

Csak úgy van szégyen a meztelenségben,

Ha rút test rejlik a ruhák alatt.

Mulatságosnak tartod póre lelked?

RODRIGO

Mulatságosnak? Nem...! De ő talán...

DON JUAN

Úgy jobb, ha tarka ruhák alá rejtéd. Ha félsz,

öts pánccélt!

RODRIGO

Nem félek, csupán Attól tartok, hogy

félreért...

DON JUAN

S ha ért is

Ki tudja, hátha mégis kinevet?

RODRIGO

Ha így történe, akkor már mért is

Tűrném tovább dobogni szívemet?

Nyilatkozz néki!

DON JUAN

Hogy...?

RODRIGO

Adj szerenádót!

RODRIGO

Én?

DON JUAN Szerenádot!
 RODRIGO De hát...
 DON JUAN Ahelyett, hogy itt állsz, s a szádát tátod,
 Vidd át egy dalba szíved ritmusát! Ne
 legyen fájdalmas siratóének,
 De hangsúlyozd, hogy szíved fáj nagyon!
 Ne legyen túl mély, ámde hasson mélynek;
 Tüzes, - de ne te éj a lángokon! Hadd
 higgye azt, hogy igaz, ami látszik; S vigyázz,
 ne lássa meg az igazat!
 RODRIGO Álnok, aki az érzelmekkel játszik!
 DON JUAN Csak óvatos.
 Kezdd el!
 RODRIGO *(szinte öntudatlanul, esetlenül előrelép, énekel)*
 Szól az ének elmerengve,
 Hallgasd, hallgasd bús szavát!
 Hagyd bejutni hát szívedbe
 Szerenádod dallamát!...

GIRALDA *(felfigyel)*
 Ily késő éjjel vajon ki zenél?
 METTA *(megvetően)*
 Egy bús bolond a szívérl beszél.
 RODRIGO *(folytatja)*
 Szívemnek titkát néked elsírom,
 Lásd meg a könnyem, halld meg a kínom!
 Hozzád repül e halk fohász.
 Szeretlek téged, szívedre vágyom,
 Lábadhoz tenném egész világom!
 Te kellesz csak, és senki más!
 Nincs szívemnek nyugalma,
 Hallgass meg, ó Giralda!
 Ne hagyj, hogy gyötörjön e láz...
 GIRALDA Giralda! Hozzám szól! No de
 ilyet! Metta, nézd meg, ki lehet?

Metta el

RODRIGO Szól az ének...
 METTA *(visszatér)*
 Fekete köpeny fedi, nem tudom
 Ki lehet az.
 GIRALDA Fájdalma „hő szívének”
 Visszataszító kisé, mondhatom!
 Unalmas, gyáva, fárasztó ez ének.
 Ki engem akar meghódítani, Attól ily
 gyatra érzés nem elég.

RODRIGO Te, aki
 békén nyugszol a párnán,
 Nézz ki egy percre, itt állok árván,
 S szemed pillantását lesem.
 Ha vélem házasságra kelsz,
 Énbennem egy hú társra lelsz,
 Ó higgy nekem!
 Ajkam remegve szól feléd,
 Kitérom lelkem belsejét,
 Én drága szép szerelmesem!
 GIRALDA A földön csúszik, fel nem ér. Az
 árva! Hallod? A lelke belsejét kitérja!

RODRIGO Szól az ének...
 METTA Nos, úrnóm, aludni mikor megyünk?
 DON JUAN Ej, Rodrigo!
 RODRIGO *(bizonytalanul)*
 Nem tetszett a zene?
 DON JUAN A nő előtt ily gyengék ne legyünk!
 Kit sajnál, abba nem szeret bele.
 Kezdd újra! Másképp.
 RODRIGO Csak saját érzésimet adhatom;
 Nevessek tán, ha szívem megszakad?
 Hopp! Add a köpenyt! Gitárt!
 De mivégre?
 DON JUAN Add kalapod!
 RODRIGO Az égre! Mit teszel?
 DON JUAN Csak add! Nevedben én lépek elébe.
 RODRIGO Nem engedem!
 DON JUAN Pszt!
 RODRIGO Nem!

DON JUAN Szerencse fel!
(Az erkély alá lép, könnyedén énekelni kezd)
 Édes a mámor,
 Fűti kis Ámor,
 Jöjj ki egy percre drága lány!
 Jöjj ki egy csókra,
 Andalítóra,
 Két karom téged tárva vár! Jöjj ki
 az éjbe,
 Csókoktól égve
 Elfeledsz minden bánatot!
 Lopva, vigyázva,
 Fű, fa se lássa,
 Hogy szeretők sétálnak ott...
 Lopjuk meg ezt az éjet!
 A vágy oly forrón éget!
 Egy percnyi üdv,
 Édes mese,
 ó jöjj szívem szép kedvese!
 Messziról nevetve int felénk az erdő,
 Olyan csodás az éj!
 Lenge illatokkal csal felé a szellő,
 És csókokról mesél!
 Ha egyszer mára május messze szállott,
 Egy évig vissza, mindhiába várod;
 Ha egyszer elrepült egy pillanat,
 Meg nem leled száz hosszú év alatt.
 Lalalalala,
 Lalalalala,
 Szébb vagy mindenkinél;
 Lalalalala,
 Lalalalala,
 Egy perc örökre él!
 Vigyázz, tovaszáll,
 Száz szép mesevár,
 A szív forrón zenél,
 Forrón zenél...
 Jöjj el a mesebeli várba énelem,
 Harmattal, öleléssel jóltart majd a szerelem,
 Meglásd boldog leszel velem
 Egy hosszú, hosszú életen,
 Egy hosszú életen.
 Illan a perc,
 Jönni, ha mersz,
 Száz csoda vár itt rád,
 Messze vidék
 Mind a tiéd,
 S miénk a széles világ!
 Lalalalalalala,
 Lalalalalalala,
 Lalla lalla lalla.

Édes a mámor,
 Fűti kis Ámor,
 Jöjj ki egy percre drága lány!
 Jöjj ki egy csókra,
 Andalítóra,
 Két karom téged tárva vár!!
 GIRALDA Mintha más lenne a hangja!
 Nézd újra meg!
 METTA Mit bánod bárki is?
 Bárhogy dalol, mind ugyanazt akarja...
 GIRALDA Menj!
 METTA *(vállat von)*
 Jó... (E)
 Ez érzés nem lehet hamis.
 RODRIGO Oly közvetlen...
 METTA Mit tettél? Jaj, gyereünk!
 METTA *(visszatér)*
 Köpenye, s célja ugyanaz neki.
 Nincs kétség: az előbbi emberünk.
 GIRALDA Ó, érzem, érzem, ez az igazi!
 Szívemnek társa ő... így érzek én is!
 Hisz más ily hangra rá nem lelhetett.
 Ha most kinéz...
 DON JUAN Az nem lehet.
 RODRIGO

DON JUAN S ha mégis?
 Én Rodrigo leszek.
 RODRIGO Nem! Nem lehet!
 DON JUAN *(bosszúsan)*
 Tétova fickó!
 PEDRO Pizskafalovag!
 RODRIGO Így megmarad legalább... a... remény.
 DON JUAN Kí énekelte hát e dalokat?
 RODRIGO Talán... majd egyszer... azt mondom... hogy én.

Giralda megjelenik az erkélyen

DON JUAN Tűnj gyorsan el!
 GIRALDA Ki háborgatja itt az éj nyugalmát?
(Meglátja Don Juant)
 Te vagy, lovag?
 DON JUAN *(meghajol)* Szép donna! Én vagyok.
 GIRALDA Ily késő éjjel felverni Szevillát
 Úgy gondolod tán, hogy tisztas dolog?
 DON JUAN Ó, nem óhajtlak hát zavarni! Inkább
 Bűnöm megbánom, s visszavonulok. *(Két lépést tesz hátra)*
 RODRIGO Ah, vége! Vége!
 GIRALDA Menj... azaz, ha már
 Kijöttem úgyszólván... csak kíváncsiság... Nem
 mintha nagyon érdekelne... bár... Kihez szólt
 ez a... ez a szerenád?
 DON JUAN Ezt néked szívesen megmondhatom...
 GIRALDA Nos?
 RODRIGO Szédülök... mi fog történni itt?
 DON JUAN Egy szép hölgyhöz, kit szeretek nagyon.
 GIRALDA *(türelmetlenül)*
 És ki az?
 DON JUAN Ő itt, e házban lakik...
 GIRALDA Itt?
 DON JUAN Megismerni őt arról lehet,
 Hogy széles földön párja nincs neki;
 Sehol sem látsz ily lenge termetet!
 Káprázatosan szépek szemei! A haja
 dúsan omlik derekára, Csupán a szíve
 kemény!

GIRALDA Ó, szegény!
 DON JUAN A neve?
 Gyönyörű! Méltó e bájra! Ő
 földi tünemény!
 GIRALDA *(hamiskásan)* Tehát nem én?
 DON JUAN Tehát...
 GIRALDA Tehát?
 DON JUAN Tehozzád, szépek szépe!
 GIRALDA Úgy! És neked, lovag, mi a neved?
 RODRIGO *(kétségbeesetten)*
 Semmit ne mondj, az isten szent nevére!
 DON JUAN Egyszer, majd azt is megmondom neked!
 Családom ősi, hódító-család. Maradt rám
 rang, kincs, címer és szalag. E szív egy napon
 felfedi magát. Nevem...
 GIRALDA Neved?
 DON JUAN *(meghajol)* ...addig titok marad.
 GIRALDA *(durcásan)*
 Tartsd hát magadnak meg neved, s zenéd! Jó
 éjt! És menj dalolni máshová!
*(Befelé indul, az ajtóban egy darabig tétovázik, aztán
 visszaszól)*
 Azért nem volt csúf ez a muzsika!
(Beszalad)
 RODRIGO *(előrohan, Don Juan nyakába ugrik)* Juan!
 Juan! Nagyszerű! Köszönöm! DON JUAN *(félre)*
 E külső mily csodás, milyen pazar!
 RODRIGO Minő diadal! Ó, minő öröm!
 PEDRO Te örülsz. De kié a diadal?
 RODRIGO Majd... egy napon... megmondom... a nevem... Jaj!
 Köszönöm! Mindig hálás leszek!
(Elrohan)
 DON JUAN Ejha! Most bezzeg hálálkodom nekem!

Hát mért nem volt helyén tisztelt eszed?
 Verejtékemtől nedves a porond,
 Rodrigo tapsol, - s győz. Nem úgy, barátom! Én
 nem vagyok sem mártír, sem bolond, Hogy míg
 te..., - addig én a számat tátom. De nem...! Hogy
 is válhatnék ily gonosszá? Ej, hát ki mer, az mind
 gonosz talán?
 Én győztem. Jogom csak nekem van hozzá!
 Listámnak legszebb éke lesz e lány!

*Előrejön a szín közepéig, a közönség felé fordul. Alakjára erős fény
 esik. Egy pillanatra felveszi az első színbeli testtartását, hogy a nézők
 felismerjék benne Jákobot*

A kis zsidó, felvette jelmezét.
 És most világi és gögös nagyúr.
 Saspillantásokat küld szerteszét,
 Melyek tüzetől minden elvakul.
 Atyám, ki hajlott háttal, rogyant térdrel
 Gyógyítottad a világ sebeit,
 Nézd! Fiaid mára csillagokba néz fel És
 követeli földünk fényeit.
 Higgyék, hogy gáláns úr vagyok valóban, A
 cím, a rang, a név csak pusztán szó.
 Hívj Don Juannak! - s maradok, ki voltam.
 Bolond tudós, és büszke lázadó. Ha kell,
 kalandor, csábító vagy sátor, Ha kell, bölcs,
 és ha kell, hát hős vagyok, Ki nem tűr semmi
 terhet, jármot vállán, Kit nem gyűrnek le a
 hétköznapiak! Világokat rombol le és hódít
 meg, S magából új világokat teremt; S a sors
 adóul hozza el e szívnek, Mit bátran követel: a
 végtelent. Eljetelek. Ámde én is vígan élek! A
 lábam elé hull minden lakat. Erős vagyok. És
 zokon ne vegyétek, Ha megvetem hazug
 világtokat! A hullá-népség görnyed és rögt
 fal, De kikacagom a konok halált,
 S az egykor imaszíjjal megkötött kar
 Büszkén suhintja szellem-ostorát!

FÜGGÖNY 3. SZÍN

*Szín: Szoba a parancsnok házában. Vidám borozgató társaság van
 együtt; a parancsnok; Don José, az apósa; és Don Ramazo előkelő
 lovag. A parancsnok 58, Don José 77, Don Ramazo 50 éves.
 Valamennyien sokat ittak már, az egész beszélgetést hangos
 röhögés, koccintás, s a mulatozás egyéb nélkülözhetetlen velejárói
 tarkítják, s e zaj még a függöny felgördülése előtt hallatszik. Éppen
 Ramazo ad elő egy kalandot*

PARANCSNOK A szép idillt egy kissé megzavarta.
 RAMAZO S a férj csak állt és bámult...
 JOSÉ Ó, a marha!
 RAMAZO Én mulattam magamban remekül, Hanem
 a férj nem jött ám egyedül. Hozott tizenkét
 elszánt fegyverest, Akik mind rámrontottak
 egyenest. Nosza, bennem is felbuzdult a
 restvér, Kaptam magam...
 JOSÉ *(röhögve)* És szépen elszeleltél!
 RAMAZO Nem én! A fáklját a falról levertem,
 Közéjük álltam, s kiabálni kezdtem;
 S míg átkutatták a ház minden sarkát,
 Egymást vágták a sötétben...
 JOSÉ A marhák!
 RAMAZO ...Ütöttem, szúrtam, s néhány perc alatt Tízet
 levágtam, többi elszaladt. S a hölgy felé
 gálánsul meghajolva
 így szóltam: „Most már folytathatjuk, donna!”
 JOSÉ Remek!

PARANCSNOK Gaz kópé vagy te, lovagom!
JOSÉ Igyunk!
RAMAZO Mire?
JOSÉ *(miután felhajtott egy pohárral és megtörölte szájaszélét)*
Hogy nem szúrtak agyon.
RAMAZO Engem! Jó vicc! Kik leszürni akarnak...
PARANCSNOK *(csitítja)*
Pörüljár, aki fejfel megy a falnak!
Ha nem vigyáz, hát könnyen belehal.
RAMAZO Mit, én vigyázzak?! Vigyázzon a fal!

*Ez nagyon tetszik neki, térdét csapkodva röhög, többiek utána.
Szünet*

PARANCSNOK Hallottad már? A héten Don Juannál...
RAMAZO *(áradozva)*
Pazar estély lesz, tündöklő, vidám bál.
JOSÉ Mint régen...
RAMAZO Mámor, illatok, színek!
PARANCSNOK Engem meghívott.
RAMAZO Én is ott leszek

Szünet

JOSÉ Kit várunk még ma?
PARANCSNOK Az apát urat.
RAMAZO A szentet? Puff neked jó hangulat!
JOSÉ
Nem rossz fiú, csak mert pap
(Fejére mutat, többi nevet) egy kicsit...
- Ismerni kell őt.
RAMAZO Hát még ki lesz itt?
PARANCSNOK Rodrigo.
JOSÉ Az a mafia kis lovag Fogadjunk, hogy
megkéri lányodat!

Az apát belép

JOSÉ Üdvözlégység köztünk!
(Megelőzi Ramazót, súgva)
Te is köszönj rá!
RAMAZO *(komikus daccal elfordul)*
Nem.
PARANCSNOK *(küszködve a kiejtéssel)*
Laudetur Krisztus!
APÁT In aeternum, ámen!
*(Leül, töltenek neki, de ő nem iszik, láthatóan rossz-
kedvű)*
PARANCSNOK Mi bánt?
RAMAZO *(fensőbbeséges gúnyval, félre Joséhoz)*
Vajon mi?
APÁT *(legyint, bosszúsan)*
Ó.
RAMAZO Mi bajod veled?
APÁT Kicsapongó, hetvenkedő, hiú!
JOSÉ *(f élre Ramazóhoz)*
Dühös rá. Pedig az se rossz fiú.

Szünet

PARANCSNOK Apát uram, miért nem nyúlsz a borhoz?
RAMAZO Nem iszol velünk?
JOSÉ Ugyan, ne bolondozz!
PARANCSNOK Ne sérts meg!
APÁT Jól van! De csak keveset.
(Ajkával érinti a poharat, egy kortyot iszik) JOSÉ
(ezalatt a Parancsnok füléhez hajol)
Bosszantja őt még mindig az eset.
PARANCSNOK *(bólint)*

Szünet

PARANCSNOK
FELESÉGE *(belibben)*
Ó, uraim, ne vegyétek zokon,

Hogy zavarok...
RAMAZO *(felugrik)*
Ó, donna!
APÁT *(feláll, hódolattal)* Asszonyom!

*A Parancsnokné mosolyogva, fejbiccentéssel nyugtázza a hódolato-
kat*

JOSÉ Mi van, lányom?
PARANCSNOK-
NÉ Atyám! Későre jár. Jó lenne tán
pihenni térti már.
JOSÉ Ejnye, atyádat ágyba fekteted?
Hisz nem vagyok se vén, se nagybeteg.
Tán Szevillába azért látogattam,
Hogy unatkozzak tovább is magamban,
Mint poros birtokomon? Töltsetek!
PARANCSNOK-
NÉ No, jó urak! Én akkor hát megyek. Mulassatok jól!
(El)

RAMAZO Szép hölgy!
JOSÉ *(büszkén)* Az igaz!
PARANCSNOK Hát... Valamikor az volt...
APÁT *(meggyőződéssel)*
Ma is az.
PARANCSNOK *(a pohárba néz)*
Hej, ifjúság! Vad lángok, vad szerelmek!
JOSÉ Sok bajt csináltál, meg sem érdemelted!
PARANCSNOK Hát... volt ribillió...
RAMAZO Meséljed el!
PARANCSNOK *(kéretli magát)*
Hát... elmondhatom, hogyha érdekel...
RAMAZO Mondd!
PARANCSNOK Elmondanám szívesen, de hát...
(Az Apát felé, bizonytalanul)
Ha meg nem bántom...

RAMAZO *(türelmetlenül)*
Mondd, az angyalát!
PARANCSNOK Ajó erkölcsöt nem sérti szavunk...
APÁT Emberek vagyunk.
JOSÉ Férfiak vagyunk!
PARANCSNOK Rég volt. - Azóta már vénember lettem. -
Szerettem, ittam, küzdöttem sokat.
S egy napon halálosan megszerettem
Donna Alinát...
JOSÉ *(büszkén)* Azén lányomat!
PARANCSNOK S azontúl egy perc nyugtom sem volt nékem.
Éreztem, hittem, tudtam, hogy szeret,
És mégsem lehetett a feleségem.

RAMAZO Nem adták hozzád?
JOSÉ *(kedélyesen)*
Meg sem kérdezett!
PARANCSNOK Eh, forró fejfel nem bíztam, a szóban,
Úgy láttam, hogy az hiábavaló -
Hisz tán megértitek...

APÁT ÉS
RAMAZO *(bólogatva)*
Meg, hogyne. Jól van.
JOSÉ *(kedélyesen)*

PARANCSNOK Nagy bolond voltál mindig, Gonzálo
Ilyenkor elhagy józan ész és szellem,
S bizony az embert mindhiába intik.
Vakmerő ötlet támadt akkor bennem:
Megszóktetem.

JOSÉ *(kedélyesen)*
Nagy zsvivány voltál mindig!
RAMAZO S megszóktetted?
PARANCSNOK Más út nem volt előttem.
(Az Apáthoz)
Megérted tán...

APÁT Az ifjúság heves.
PARANCSNOK Óva, ha lépve, lopva, vigyázva,
Éji sötétben törtem a házba;
Fekete álarc, fekete szándék;
Fekete cinkos az éjszaka.
Alszik a ház, s benn a lányka is alszik,

Alszik a fáklya fenn a falon -
Felriad... ráammered... visszahanyatlik, S
az ájult lányt a karomba kapom.
Mámora bőszi diadalnak száll meg,
Hurcolom kerten, az udvaron át,
Feleszmél ott, - Rámnéz... s hallom rémült
Visszaadhatatlan vad sikolyát.

E pillanatban sikoly hallatszik kívülről

RAMAZO *(felugrik)*

Sikoly az éjben!

PARANCSNOK *(még a visszaemlékezés önkívületében)*
Rémes sikoly.

Újabb sikoltás

Nagy ég! Ki az?
GIRALDA *(a Parancsnok keblére zuhan)*
Atyám!

PARANCSNOK Mi történt!

GIRALDA Egy gazfickó rámtört

PARANCSNOK-

NÉ Rádtört?

GIRALDA Egyszer csak szobámban találok, fekete álarcban,

Csak néz és nevet. PARANCSNOK Fekete álarc!

APÁT Fekete szándék.

GIRALDA Hurcol magával... összeesem...

Az udvaron feleszmélek... sikoltok...

Megriad, elereszt... ide berontok...

S most... - nincs tovább...

PARANCSNOK-

NÉ Ó, édes Istenem!

Mily gaztett! Gyilkos! Kötélrevaló!

PARANCSNOK Ó, csak hogy nincs baj!

PARANCSNOK-

NÉ Nem úgy, Gonzáló!

RAMAZO Szenny érte makulátlan házatok,

Vér mossa csak le a gyalázatot.

PARANCSNOK-

NÉ E bűn vért kíván!

RAMAZO Ára emberélet.

PARANCSNOK Kinek a vérét? Talán az enyémet?!

Ötvennyolc évvel, bizonytalan lábbal,

Csatára keljek a biztos halállal;

Felbérelt gyilkosokkal szálljak szembe?

GIRALDA Bérelt gyilkos?

PARANCSNOK Más ugyan ki lehetne?

Segélykérően néz körül, mindenki fagyosan, részvételenül néz vissza rá

JOSÉ Tán gyáva vagy?

PARANCSNOK *(gőgös pózzal, felháborodva)*

Én gyáva? Nem!

PARANCSNOK-

NÉ Tán félsz?

PARANCSNOK Nem félek!

(Megtörten, emberibben)

Egy kicsit... talán...

Ha meghalok, hát értetek halok,

De meghalni nem kellemes dolog.

PARANCSNOK-

NÉ *(kezeit tördelve)*

Mit szól Szevilla ehhez, istenem!

A Parancsnok felkapja fejét

RAMAZO Tán késlekedsz?

PARANCSNOK Nem! Nem késlekedem!

(A falról lekasztja kardját, igyekszik magasztos lenni)

Ég áldjon! Búcsúzóom tőletek.

APÁT Fiam! Légy bátor!

PARANCSNOK-

NÉ Légy hős!

PARANCSNOK *(kesernyésen, lemondóan)* Hős leszek.
APÁT *(fellengzősen)*

Ím, nézzétek! Csatára kelta bajnok:

Hír és dicsőség kapják fel nevét,

Dicső híre a csillagokig szárnyal És

beragyogja büszke csillogással Az

Ulloáknak fényes címerét.

PARANCSNOK ...Rabló? Lépj elő!

Hadd fojtsalak meg önnön két kezemmel!

PARANCSNOK-

NÉ Mily magasztos ember!

PARANCSNOK Jöjj!

AZ ISMERETLEN Hahaha!

PARANCSNOK Merre vagy?

ISMERETLEN Hahaha!

PARANCSNOK A számadás vár.

ISMERETLEN Hahahahaha!

Izgatott suttogás

DON JOSÉ Itt van!

RAMAZO Halljátok?

PARANCSNOK-

NÉ Hogy fél a lator!

PARANCSNOK Gazfickó, ki itt bujkálsz valahol,

Jöjj, s tettedért harcolj meg érvelem!

ISMERETLEN S ha elesen?

PARANCSNOK Úgy vesszen életem!

ISMERETLEN Térj vissza békén! PARANCSNOK

(felháborodva)

Gyáva nem vagyok!

ISMERETLEN Légy gyáva élő, s ne bátor halott!

PARANCSNOK Ah, gyáva, te!

ISMERETLEN Inkább gyilkos legyek?

PARANCSNOK *(szinte könnyörögve)*

Légy gyilkosom, de szánj meg mégis engem!

Mit szól Szevilla? Mind csalódnék bennem.

Mi éltet? Csak a becsület maga.

ISMERETLEN A becsület vagy annak látszata?

PARANCSNOK A becsület.

PARANCSNOK-

NÉ Hogy lángol!

APÁT Hogy bizik!

PARANCSNOK ...S én meghalhatok...

ISMERETLEN Mivel ez így illik.

PARANCSNOK Mert így kell tennem!

ISMERETLEN Egyremegy!

PARANCSNOK Neked! Tőlem elvárják!

ISMERETLEN Ja, vagy úgy!

^z PARANCSNOK Nevetsz?!

ISMERETLEN *(könnyed hangon)*

Ó, hisz meghalni a legkevesebb,

Amit az etikettért megtehetsz.

PARANCSNOK Ránst kardot hát, hetvenkedő alak!

ISMERETLEN *(közelről)*

Itt vagyok! Vén kakas, véd magad!

APÁT

Vége! Vége van...

Távolodó léptek hallatszanak s az Ismeretlen éneke:

„Bömbér próféta, hej nagyon szerette ám ajó bort...”

Az ének egyre messzebből hallatszik.

Az asztalról rögtönzött ravatait csinálnak, a fejnél két fáklyát gyújta-

nak, a poharakat sietve lesöprik a földre. Parancsnokné és Giralda

ráborulnak a ravatalra és sírnak. Hosszú csend, melybe csak helyen-

ként zokog bele az anya, a lány vagy valamelyik nőcseléd

APÁT *(úgy érzi, eljött az ő ideje, igyekszik magára terelni a figyelmet.*

Ünnepélyes előkészületek után meghatottan keresgéli a szavakat, de

a spontán búcsúztatóból patetikus szónoklat lesz)

Mélységes gyásztól könnyes most Szevilla,

Mert elvesztette legnagyobb fiát.

E napját mindig gyászbetűkkel írja,

Siratják őt a bokrok és a fák...

S ti méltó gyásznak méltó gyászolói;

Mondjatok érte hő imát velem,

Hogy jól fogadják fenn az ég lakói!
Requi...
RODRIGO (*beront, nem látja a halottat, mert elfedik előle*)
Uraim! Mély tiszteletem!

Senkisélem válaszol, mind hivatalosan gyászos képet vágnak

Urak... Hölgyeim...
(*Közelebb lép, meglátja a halottat*)
Ezt ki tette?
APÁT
PARANCSNOK-
NÉ (*zokog*) Nem tudjuk.
Gyilkos, gaz alávaló!
Fiam! Beszélük, hogy te lányomat...
...Tiszteled... hogy gondolsz rá sokat,
S örömmel lennél...

RODRIGO Ó, te boldog óra!
PARANCSNOK-
NÉ (*felcsattanó hangon*)

Családunknak te lész hát bosszulója!
Ha felleled, s megöled...

RODRIGO (*megriadva mintegy a szótól*)
Megölem?...
PARANCSNOK-
NÉ

Lányom keze tiéd!
RODRIGO Ó, esküszöm!
A gonosztevőt, ki e szent, nagy ember
Életét vette orvgyilkos fegyverrel;
Rejtőzzék bár földön, pokolban, égen,
Kézrekerítem. Isten úgy segítjen!

FÜGGÖNY

4. SZÍN

Estély Don Juan palotájában. A színen estélyi ruhás vendégek sétálnak át. Donna Clara és lánya, Donna Maria jön jobbról

CLARA Ez hát lányom a híres palota,
A gazdag Don Juannak otthona,
Hova a gazda igen ritkán tér meg,
S ilyenkor aztán minden jónak, szépnek
Ünnepét üljük itt.
Micsoda pompa! Mily pazar ruhák!
Prém, csipke, selyem, bársony és brokát,
Karperecek, tűk, függők és nyakékek...

MARIA Ó, nagyszerű!
CLARA Mi tetszik rajta néked?
Ah, úgy! A férfinépség, édességem,
Az hatott rád?

MARIA (*kétségbeesetten*)
Hisz feljűk sem néztem!

CLARA Ó, csak ne add a szentet!
RAMAZO Óh, drága Donna! DONNA

CLARA S, te miért zaklatsz váltig?
RAMAZO Mert rabja vagyok a te két drága szemednek.
CLARA Van még más mondanivalód is?

RAMAZO Hogy forrón szeretlek.
CLARA Százszor mondtam már, iszonyodom, ha látlak.
Miért üldözöl mégis?

RAMAZO Mert forrón imádlak.
CLARA Nem várhatsz tőlem semmit, hagyj el, arra kérek! Mire
vársz, mit akarsz még?

RAMAZO Csak meghalni érted. (Ei)
CLARA Nézd, csak nézd a lányomat, s a „daliát”!
Fülébe biztos bódítón gagyog...
S a lányom szebb talán, mint én vagyok? (Ei)

Három idős hölgy vonul át a színen

IFJÚ Donna megengeded?
DONNA CLARA Jól van, csak menjetek.
Ők a híres „ifjúság”!

I. HÖLGY Hallottátok?
II. HÖLGY (*összecsapja a kezét*)

Szörnyű!
III. HÖLGY Megáll az ész.

Kimennek

CARLOTTA (*feltűnően szép fiatallány jön balról, nyomában egy ifjú*)
Lovag, énnám semmire se mész.

IFJÚ Ó, hogyha tudnád!
CARLOTTA Nem is érdekel!

IFJÚ Ó, csodás szépség!

CARLOTTA No, egyéb se kell,
Mint bókjaid, s dicső szónoklatod.
Nézz más után.

IFJÚ (*meghajítja magát*) Ahogy parancsolod. (Ei)

ERMELLA (*fiatal lány, nem kifejezetten csúnya, de merészség lenne
szépnek mondani, jobbról jön, az utolsó szavakat
hallotta*)

Ej, Carlottám, az égre, mit teszel?
Az udvarlókat mért hessented el?
Mit vétettek, hogy így bánasz...?

CARLOTTA (*dühvel*) Elég! Elég!

ERMELLA Ó, mást se tudnak „oly szép, csodaszép”!
De ha valóban úgy van?

CARLOTTA Kárhozat és pokol
E csúf szépség, mely nyomán e sakálhad lohol!
Csak azt látják belőlem, mást nem is keresnek.
S az eszed és szíved?

ERMELLA Ej, kell is ezeknek!

ERMELLA Pedig milyen bolond vagy! Hej, én a te helyedben
Hogy élnek, szórakoznék! Istenem, de szép lenne! CARLOTTA
(*gyorsan*)

Tán szerelmes is lennél?

ERMELLA Szerelmes! Ó...

CARLOTTA Az égre!

S ki is mutatná nekik?

ERMELLA (*csodálkozva*) Kimutatnám. Mért ne?!

CARLOTTA Miért ne? - kérde. Mert a férfinépek
Ostoba szörnyek! Hiúk és kevélyek!
S ha csak egyszer akadt egy árva lélek,
Aki rá olykor nyájas szemmel nézett,
Hát többé bírn nem lehet vele;
Máris fölényes, göggel lesz tele,
S hajlandó elhinni, hogy minden lányka
Eleped érte, és csak őt imádja;
-Ám, ha felé se nézel: a deli
Urakat a hideg is kileli.
Hát így vess zablát a férfiseregbe,
S mind engedelmes öszvér lesz kezdedben!
Te is így bánsz velük?

ERMELLA Én? Nem!

CARLOTTA S mért?

ERMELLA Mert undorít E játék.
Nem egymásért, hanem egymással szemben
Férfiak és nők.

ERMELLA (*tiltakozóan*)
De a szerelemben ... !

CARLOTTA Egymást kijátsszák!

ERMELLA (*tiltakozóan*)

De a szerelem...
CARLOTTA Ide aljasult. Más, más kell nekem!
Csend. Tiszta eszmék. Boldog nyugalom,
Egy megértő társ, az oldalamon -
Társ! Nem úr, s nem rabszolgám. Ki szeret, S
külsőm mögött meglátja lelkemet. (Ei)

DON JUAN (*a belépő Rodrigóhoz*)
Csakhogy itt vagy! Azt hittem, el se jössz!

RODRIGO Arra kérek most, segíts nekem!

DON JUAN Miben?
RODRIGO A gyilkost hogyha fellelem,
Giralda enyém!

DON JUAN De miféle gyilkost?

RODRIGO A Parancsnokét!

DON JUAN Ah, vagy úgy! (*Hirtelen más
hangon*)
S mit tudtok a tetről?

RODRIGO (*leverten*) Semmit.
DON JUAN Látod:
Reménytelen ügy. Hidd el, jóbarátod
Vagyok. Segítek szívesen, ha monddod,
De azt ajánlom, hagyd abba a dolgot!
Nézd, annyi szép nő, bájos, bódító És
valamennyi meghódítható!
Valamennyi-de nem egynek!

RODRIGO
DON JUAN Miért ne?
RODRIGO Ki is tehetne szert annyi jóra, szépre,
Annyi vonzó, nemes tulajdonságra...
DON JUAN (*gúnyosan folytatja*) ...Annyi
Furfangra, annyi aljasságra,
Hogy meghódítsa e sok tarka majmot!
Nem! Nem! Nem! Nem! Szavadra mégse hajtok!
Én hiszem még, mi szép, mi emberi Méltó jutalmát
egyszer elnyeri, És hiszek még az emberben!
Hiszek!

DON JUAN (*közömbösen*)
Hát higgy. -S ha úgy kívánod, segítek
Az üldözésben.

RODRIGO Köszönöm.
DON JUAN Holnaptól.
Még ezt az éjet átmutatjuk.

CARLOTTA (*bejön, fáradtan legyezi magát*)
DON JUAN (*kissé oldalt áll, néhány lépést tesz feléje*)
Donna...

CARLOTTA Tudom, tudom,
És el ne kezd bárgyú beszédedet,
Hogy szép vagyok...

DON JUAN (*nyugodtan*)
Láttam már szebbeket.

CARLOTTA (*meglepve, kissé megbántva, hűvösen*)
Ah! Tehát ezt akartad közölni? És miért?

DON JUAN Bocsásd meg az őszinte szót netalán, ha sért, De
félek, hogy e szépség megtévesztő lepel,
Mindazt, mi *valóban* szép, ügyesen rejti el,
S ettől nem lát belőled más szépet és nagyot.
Régen szeretnék róla szólni,-de hallgatok.

CARLOTTA (*érdeklődve*)
S mért nem szóltál?

DON JUAN Lehűtik az embert, hogyha... lelkes.

CARLOTTA (*csalódottan elhúzódik*)
Ah! Újabb hódoló?

DON JUAN Nem! Az egyetlen szerelmes!
Ó, nézd a bálványt! Hódolója száz van. Mind
térden hajlong szent színe előtt, Parázslanak
őrült, trópusi lázban, Hogy miképp tudnák
megszerezni őt. Te is ércből vagy, akit mint a
bálványt Imádni *kell*, szeretni *nem szabad?*
(*Egyre közelebb megy Carlottához*) Mert aranyból
van, - százezren imádják. Ha vasból lenne -
lomtárba kerül: Hisz csak külsejét nézik, csak azt
látják, Hogy ő a legszebb száz szobor közül. Ó,
mondd! E zsi-bongásnak közepébe, Az arany-
isten nincsen egyedül?!

CARLOTTA Egyedül?
S vajon, hogy lehetne másképp?

DON JUAN Ha az oltárról földreszáll egy
isten, (*Akadozva*)
S mint *ember*... csendben... egy hű társsal élni,
Kit ő megért, és ki őt is megérti... CARLOTTA
(*provokálóan*)
S ki lehet az?

DON JUAN (*meghatottan*)
Donna!

CARLOTTA Nos?
DON JUAN (*kibugyanó elhatározással*)
Tied vagyok!

CARLOTTA (*Lehajtja fejét*)
Csakugyan?

DON JUAN Ó... Bocsásd meg, hogyha némi
Badarságot fecsegtem. Hallgatok.

CARLOTTA Beszélj!
DON JUAN Ó, nem! Én nem tudok beszélni! Én nem
dicsérem fekete szemed,
Mely éjnél sötétebb, s mégis Napnál fényesebb.
Nem súgom égő szerelemmel,
Hogy még légzésed is lágy, dallamos,
Hogy kebled hullámzása, mint a tenger,
Amelyen esztét veszti a hajós.
Nem, én nem bókolok! -
Csupán, mert szíved mögöttes dobog.
Nem vetem fehér ingerlő válladra
Szemem tolakodó tekintetét,
És nem képelem buján el magamba
Csábító tested édes édenét,
-Csak lelked látom.
(*Megfogja Carlotta kezét*)
Ó...

CARLOTTA
DON JUAN (*ábrándosan*)
Csend, nyugalom,
Egy megértő társ az oldaladon,
Ki talán... talán... én lehetnék.

CARLOTTA (*zavarban*) Ó, hát,
Ha a zajtól úgy idegenkedel,
Mért rendezéd ma itt e lármás mókát?

DON JUAN Mert azt reméltem, hogy te itt leszel.

CARLOTTA (*zavarban*)
Egészen megzavartál... most megyek!
(*Kifelé indul*)

DON JUAN (*utánaszól*)
Találkozunk még...

CARLOTTA Könnyen meglehet.
(*Kiszalad*)

ERMELLA (*bejön egyedül*)
DON JUAN (*észrevétlenül Ermella mögé lopózik*)
Miért búsongsz, donna?
ERMELLA (*ránéz, megrezzen*) Búsulok?

Don Juan bólint

De nem...
E fény, e láma idegen nekem,
Csak csend, a lélek tisztasága...
DON JUAN Ejnye! Csend és békecsés? Túl unalmas
lenne. Az élet árja, zúg, zihál, rohan,
Száguldjunk vele mindannyian! Új
vígságok és új örömök várnak.
S a lélek?
DON JUAN Ej, a lélek lusta állat!
Nem tud beérni, cammog csak utánunk, S
mire feleszmél, már rég messzejárunk. ERMELLA
S mért mondd mindezt?

DON JUAN Régóta csodállak: Ez álomszerű, áttetsző
hajszálad, Tündér-szemed, mely mindig oly
komoly, Szájadnak szegletén e kis mosoly...
ERMELLA Csak lelkelem...
DON JUAN Ó, a léleksemmiség
Külsődhez, mely mint szobrok, csodaszép.
ERMELLA (*szemét les ütvé*)
Ne nézz rám úgy! Perzsel tekinteted... (*EI*)
Szeretlek! Egy szó kimondva ezerszer,
S mind az ezerszer mást, újat jelent S
csokorbakötött ezer szerelemmel, A
táncos diadallal tovalej.
E szilaj láng a messze égig hív fel!
Gyere te szőke, és te barna lány;
Száz ezer karral, s száz ezernyi szívvel
Szorít gazdag keblére Don Juan! Könnyed
szoknyácska libben, száll felém, Látok
ártatlan lányt, máshoz hű asszonyt, S
ingerel, kínoz, hogy nem az enyém,
Bosszant, hogy szűz még, hogy mást szeret híven,
Mert egyedül én érzek rá jogot,
És féltékeny düh marcangolja szívem,
Minden csókért, melyet nem én kapok.

Szerelmemet ezer asszonyoszív érzi,
S egy hétért boldogan ad egy életet
És több vagyok nekik, mint ezer férfi,
Ki közülük csak egyet-egyet szeret.
De, jaj! A diadalmas báli zajba Az
aldzsámáknak csöndje felsikolt,
Rémlátomások tódulnak agyamba,
S szívemben tompa fájdalom borong.
Tobzódni, élni, győzni akarok! - De
közepében e lármas seregnek Oly
végtelenül egyedül vagyok!
Mit tegyek? Sehol sincs számomra otthon,
Lábaim alatt nincs biztos talaj... Hát
boruljon fel minden a porondon! Legyen
ziláltság, pánik, zűrzavar! Forduljon fel a
világ és a bábész Közönyt riassza
tombolva a láz,
Minden templomból legyen bordélyház és
Minden bordélyból legyen imaház! Szél
kavarodjon, dőljenek a szálfák, S e
hangzavarban vesszen el szavam; S ha
nem oldom meg a lét problémáját, Hát
legalább kimulatom magam!

A szín lassan ben épesedik

DON JUAN Pedro...! Hé...!
PEDRO *(inasruhában elővánszorog)*
Mi az, összedőlt a ház?
DON JUAN Egy levelet viszel.

Pedro füléhez hajol, ság, Pedro vigyorg, Don Juan egy bizonyos irányba int fejével, Pedro bólint

De jól vigyázz!
(Ír)
..Virágok közt a legszebb rózsa,
Álmaim elvarázsolója;
Reménységár sorsomnak éjjelén,
Vakítóan világló messze fény;
Legpompázóbb éke a világnak... Egy
óra múlva lent a kertben várlak."

Pedro átveszi a levelet, vigyorgva el, Rodrigo jön

Rodrigo! Jó, hogy itt vagy. Nos, vitánkra
Bizonyítékkal teszek pontot már ma. Van
itt e kertben egy márványmedence.
RODRIGO Tudom...
DON JUAN Nos, hát egy óra múlva jöjj a kertbe!
RODRIGO Nem értlek...
DON JUAN Majd megérted!
Egy óra múlva! -Én is ott leszek.

Mindketten el. Szünet

CLARA *(jön egyedül)*
Hogy engem Don Juan? - Nohát, ez érthetetlen!
Mért? Tán a régi fény már kialudt szememben? S
talán e száj, e homlok és e karcsú derék
Nem képes már elvenni senkinek az eszét?
...Mit akarhat?
(Kuncog)
Ej, ugyan mit akarhat egy férfi?
Nem mehetek... - De hátha semmi sem fog
történni?... Na és, ha történik? - Hát ért már nagyobb
baj is! Csak el ne áruljon a legkisebb szó, zaj is,
Mert mit sötét lepel fed, titkos pásztoróra,
Ha meg nem tudják; mintha meg sem történt volna.
(Berángatja lányát a színre)
Mit akarsz Don Juantól? Láttam, nyomodba jár!
MARIA *(elpirul)* Csak néhány szót szolt hozzám...
CLARA Keress más társaságot!
MARIA Nagyon fogok vigyázni.
CLARA Menj! S a házigazdával ne lássalak meg újra!
MARIA Úgy lesz, anyám!

Mindketten el

DON JUAN *(egy nővel jobbról bejön, búcsút int, félig ságva)*
Tehát egy óra múlva!

A nő bólint, balra el, Don Juan még utána néz egy darabig

FÜGGÖNY 5. SZÍN

A kertben egy óra múlva. Jobboldalt medence a homályban. A szín közepén futnak össze a kert ezerfelé elágazó, sűrű fák és bokrok közt vezető útjai. A hold éles fénykört vet a középbe, a szín többi része félhomályban. Don Juan és Rodrigo a medence jobb oldalánál állanak sötétben

DON JUAN Ím itt vagyunk. Itt is bál van, s a bálnép,
A fű, virág, fa táncol és dalol, Tücsök
zenél, suhanva lejt az árnyék, És hárs a
hársnak ságva udvarol. Szél szólít táncra
egy rózsaszálat... Mennyi bizarr kedv,
játékos öröm!

RODRIGO Mért hívtál ide?

DON JUAN Csitt, valaki jön.

SUSANNA *(fiatal gyereklány, alig bír magával)*

Ó, mily izgató, érdekes eset!
Én Don Juannel találkán vagyok!
(El valamelyik úton)

RODRIGO *(dadogva)*

Találkája van... neki... most... veled És
eljött ide, hozzád?

DON JUAN *(vállat von)* Láthatod.

RODRIGO *(sopánkodva)*

Nem hittem volna róla...

DON JUAN *(ajkára teszi ujját)*

Csend! Figyelj!

MARIA *(jön, féltékeny kémmel jobbra-balra)*

Juan még nincs itt...! Jaj, hogy reszketek.
(Tovább kémmelve el)

RODRIGO *(kétségbeesetten)*

Ez is rád vár? Most! Mit tettél itt?

DON JUAN Ej, Most bizonyítok. Nyisd ki jól
szemed! Pszt! Közeledni látok valakit!

RODRIGO *(kétségbeesetten)*

Megint az első?

DON JUAN *(nyugodtan)*

Nem. A harmadik.

Carlotta jön

RODRIGO *(kétségbeesetten)*

Tán ez is veled jött találkozóra?

Don Juan bólint

Jaj, hogy tehetted?

CARLOTTA *(idegesen)*

Már letelt az óra. *(E)*

RODRIGO Ez is?

DON JUAN *(zavartalanul)*

Fenn fény van és az úri nép a külsőségre... rettentően
vigyáz. De alkalom kell csak,
hogy általlépje.

Itt most homály van. Itt lehuлл a máz.
Megláthatod mily torz...

RODRIGO

Ő is?

DON JUAN

Hát persze!

RODRIGO

Fonseca!

DON JUAN

Odafenn

Mily finom és mily illedelmes lenne.

Ermella jön

RODRIGO

Ermella!

DON JUAN

Lám, pontosan megjelent.

RODRIGO Mennyi jön hát, hisz ellepik a kertet!

További nők/önnek egyenként

DON JUAN Nyolc- nem kilenc. Ki jó?

RODRIGO *(fejét fogja)*

Donna Clara! Nagy ég! Kilencet!

DON JUAN Bocsáss meg, de kevés volt az idő.

CLARA Ó, holdas ég, ki elhozta nekem

Új ifjúságom és a szerelem

Tündéri kincsét: Ringass el, mesélj!

RAMAZO *(előlép egy bokor mögül)*

Asszonyom! Ugye gyönyörű ez ég?

CLARA *(felsikolt)*

Don Ramazo! Ó, hogy kerülsz ide?

RAMAZO Követtelek. *(Közeledik hozzá)*

CLARA És... *(Elhúzódik)*

És miért?

RAMAZO

Íme,

E holdvilág, ábrándos környezet-

Költőibbet képzelni sem lehet.

Szerelmi vágyak képes perce ez.

Ne nyúlj hozzám!

CLARA

RAMAZO

Miért ne?

CLARA

Menj! Eressz!

RAMAZO *(pimaszul)*

Mi gátolhat?

CLARA

Erényem!

RAMAZO

Ejnye már!

A részeg józanságról prédikál?

Tán azért kellett éjjel ideszöknöd néked,

Hogy ezzel bizonyítsd jeles erényedet?

Hisz tilosban jársz te is.

CLARA *(összetörve)*

Mit akarsz?

RAMAZO *(gúnyosan)*

Asszonyom!

Mit akarhat egy férfit?

(Egész közelhajolva, szinte a fülébe)

Te jól tudod nagyon.

Szemben velük az egyik úton megjelenik Maria. Ramazo hátraugrik, mindhárman nagy zavarban

MARIA *(rémműlten)*

Jaj!

CLARA *(riadtan)*

Maria!

MARIA

Végem van!

Egy ideig ijedten nézik egymást, majd Clara feltalálja magát

CLARA Úgy! Hát te erre jársz!

No, csakhogy rákadadtunk!

RODRIGO *(fejét fogja)*

Megbolondulok!

DON JUAN *(előlép jókedvűen)*

Hát itt vagytok, kedves vendégeim!

Odafönn kiürült a bálterem.

FONSECA

A levegő itt oly friss,

DON JUAN

Ó, hiszen

A levegő! ... Ez csak természetes!

De a sötétség mégsem kellemes!

Hé, fényt nekünk! Annak kell csak homály,

Ki lappang, vagy sötétben sántikál.

Gyűrött ruhák, összeborzolt frizurák láthatók. Mindenki igyekszik rendbehozni vagy elrejtteni magát

Jó mulatást! *(Kacag)*

RODRIGO *(sopánkodva)*

Mit tettél? Jaj, mit tettél?

DON JUAN

Pedro! Zenészeket!

Ebben a percben megjelenik a város katonai őrsé gének egy szakasza,

élükön egy egyenruhás kapitány és egy civil ruhás tisztviselő. A katonák lábukhoz támasztva fegyverüket, fontosságuk teljes tudatában némán megállnak, a kapitány előlép

KAPITÁNY *(rákiált az induló Pedróra)*

Fickó, megállj csak!

Izgatott suttogás a vendégek között

RAMAZO Mi ez? - Az őrség...

TISZTVISELŐ *(udvariasan, mintha állandóan mentegetőzne amiatt, amit mond, vagy hogy a világon van)*

Ó, ezer bocsánat...

RAMAZO Mért jöttök? - Ilyenkor...

TISZTVISELŐ

...hogy zavarok.

DON JUAN *(nyersen)*

Mi az, mi kell?!

KAPITÁNY *(fontoskodón)* Hivatalos dolog!

RAMAZO Micsoda?

TISZTVISELŐ Semmiség, egy pillanat...

RAMAZO Hát nyögöd ki gyorsan!

KAPITÁNY *(a Tisztviselő felé int)*

Olvasd!

TISZTVISELŐ *(hosszú tekeracet vesz elő, olvasni kezdi)*

„A minap

Don Gonzalo Ulloa házába...”

RAMAZO *(közbeváág)*

Ezt tudjuk!

KAPITÁNY Olvasd lentebb!

TISZTVISELŐ „Szörnyűgyászba

Borult Szevilla...”

MÁS HANG Tudjuk!

TISZTVISELŐ „De a gaznak

Nyomat megleltük.”

IZGATOTT

HANGOK Mit?! - Meglelték?

TISZTVISELŐ „Aznap

Az udvarban aludt egy hú cseléd;

Felébredt, hallva a tusa nesztét.

Egy Lindoro nevű derék paraszt,

A gyilkost látta és követte azt.

S látta, hogy biztos távolságra érve

Álorcáját levette és a képe...”

NŐI HANG

Mily fordulat!

TISZTVISELŐ

...Szabaddá lett neki,

S azt állítja, bárhol felismeri.”

DON JUAN S mi történt aztán?

TISZTVISELŐ *(dadog)* Roppant kellemetlen

- De az a paraszt... ő állítja... látta,

Hogy beszökött...

EGY NŐ *(türelmetlenül)*

Hová?

KAPITÁNY *(határozottan)*

Ebbe a házba!

DON JUAN Mit mondsz?!

TISZTVISELŐ Urak... nem én...

RODRIGO *(eléjeugrik, megragadja)*

Hazudsz, galád!

TISZTVISELŐ Csak formáság...

KAPITÁNY De fontos formáság!

DON JUAN Házam népéért magam felelek!

RAMAZO Hallottad? Egy úr mondta ezt neked!

KAPITÁNY Urak, viselkedéseiteket csodálom!

Örködnünk kell törvényen és szabályon.

Ne mondd!

RODRIGO KAPITÁNY

Uram, ne tréfálj!

A HANG És miért?

KAPITÁNY Én az ország rendjét képviselem.

EGY FÉRFI-

VENDEG *(bosszúsan)*

Beszélhet ennek az ember: hiába.

RAMAZO Úgy szaporán hát, és tűnj a fenébe.

TISZTVISELŐ *(integet kifelé)*

Jöjj!

(Vendégekhez)

Türelmet, csak egy szempillantásra...

LINDORO (*bejön, sunyin körülnéz, meglátva a fekete köpenyes Don Juant, egyenest rámutat, diadallal*) Ez az! Megismerem!

Moraj, szörnyülködés, Don Juan mozdulatlanul áll

RODRIGO Hazudsz, az égre!

RAMAZO (*félretolja Rodrigót*) Hagyd csak, öcsém! Majd én!
(*Lindoróhoz*) Kit láttál?

LINDORO (*Don Juanra mutat*) Azt ott.

RAMAZO (*megüti*)

Kit?

LINDORO (*menekül, Ramazo egyre üti*)

Csak az igazat mondtam... Kapitány!

RAMAZO Kit?

LINDORO (*jajgatva menekül a Kapitány mögé*)

Nem tudom...

NŐI HANG Üsd a pimasz parasztot!

KAPITÁNY (*Lindoróhoz*)

Mit, nem tudod?

LINDORO (*lélegzethez jut*)

Jaj, tudom!

RAMAZO (*utoléri, üti*)

Igazán?

Nem tévedsz?

LINDORO Jaj, tévedhet a szemem,

De az urak semmi esetre sem.

KAPITÁNY (*felháborodva*)

Hát nem ő volt?

LINDORO (*Ramazo egyre veri őt*)

Nem! Nem!

KAPITÁNY Úgy! Becsaptál jól!

Lakolsz majd!

DON JUAN (*ki eddig szóltanul, karba font kezekkel állt, kirobban*)

Elég a komédiából!

Mindenki ránéz

Ím én! -Az ifjúságnak mintaképe,
A nők bálványá, hazánk büszkesége -
Ti magatok, nemrég így hívtatok; Az
aljas, gyáva gyilkos, én vagyok!

Nagy zavar

MIND (*összevissza*)

Mit mond?-Tréfál! Ez nem lehet igaz!
Nincs ok!

Don Juan és Pedro el

KAPITÁNY Fogjátok el!

Óriási zűrzavar, kavarodás

FÜGGÖNY

6. SZÍN

Szín: út bokrokkal és fákkal szegélyezve. Don Juan és Pedro futva jönnek

PEDRO Örülhetünk, hogy ép bőrrel megúsztuk.
Most futhatunk.
(*Felugrik*) De merre?!

DON JUAN És miből?

PEDRO (*leül*) Azám! Miből?

DON JUAN Még jó, hogy épen megmenténk fejünk.

PEDRO (*búsan*) Megmaradt fejünk, - de ottmaradt az erszény.

DON JUAN Mi lesz?

PEDRO (*csüggedten*)

Mi...?

(*Hirtelen homlokára üt, felvillanyozva felugrik*)

Hopp! Tudom már, mit tegyünk!

DON JUAN (*érdeklődve*)

Mit?

PEDRO (*ujjongva*)

Nincs elveszve semmi!

Nincs pénzünk? - Háta hitel mire jó?

Az aldzsámában, künn a városszélen

Lakik Eliezer, a vén zsidó...

DON JUAN (*maga elé, küssé borzongva*)

A vén zsidó...

PEDRO Ó nem sejtí a hírt még, Azt tudja csak,
hogy úr vagy, gazdag úr! A kapzsi féreg
nyereséget orront És ad hitelt.

DON JUAN (*maga elé, küssé borzongva*)

Ad.

PEDRO

Pénzt korlátlanul! Gyerünk mielőbb!

DON JUAN

Megcsaljuk...

PEDRO

Miért ne? Zsidót

megcsalni nem bűn.

DON JUAN

Hát legyen!

Miért született a bolond zsidónak? PEDRO

(*ujjongva*)

S holnap túl leszünk völgyön és hegyen!

FÜGGÖNY

7. SZÍN Szín: Giralda

hálószobája. Hajnal felé

GIRALDA Közleg a hajnal, szürke fellegszárnyon

Lebegve búcsúzik az éjszaka,

De lágy varázsa úgy ül még a tájon,

Mint hervadó virágok illata.

A keleti égbolt, mint díszes főpap

Magára ölté fáradt bíborát,

S egy óra múlva mára felkelő nap

Fénnyel fűrészt Andalúziát.

Mint bűnösök sunyitanak az árnyak,

És menekülve tovalengenek,

Mert egyszer vége minden éjszakának...

DON JUAN (*feláll, kinéz az ablakon a közönségnek háttal*)

Közleg a hajnal. És én elmegyek.

GIRALDA

Elmész?

DON JUAN (*feléje fordul*)

Isten veled! A csókok ára

A búcsú. - Nem maradhatok tovább.

Látod? így foszlik szerte minden egyszer,

S az elszállt perc vissza nem tér soha.

A perc nem szállt el, tartja még kezünk és

Biztat: maradj itt!

GIRALDA

Nem maradhatok.

DON JUAN

Ne menj el, kedves!

GIRALDA

Zajt ne üss! Felverheted a házat. Hogyha félted

DON JUAN

életem,

Lármát ne csapj!

GIRALDA

Életedre én vigyázzak?

Idegen!

DON JUAN

Ismerős.

GIRALDA

Nem. Idegen.

Hogyha itt maradnál,

Ember nem lenne nálunk boldogabb.

Ezer napfényes hajnal és tavasz vár

Pótolni néked a világokat.

A fényt hajszoled? Lidérceket üznél?

DON JUAN

Van-e tisztább fény, minta szerelem?

Felelj hát! Van-e nagyszerűbb a tűznél,

Ha megvadul e félelmes elem,

S őrgöngve ropja fékevesztett táncát.

Száguld haragvó szélvészaltóson,

Vérvörös mezbe vonja falvak százát,

Bömbölve tombol erdőn, városon! A

szerelem, ha elzárjuk, lefojtjuk, Csak

önmagának torz képmása lesz.

GIRALDA

Az teszi szebbé, hogy lábbal tiporjuk?!

Eredj! Nem tartlak vissza, elmehetsz!

Mert téged vára nagyvilág, az élet, S
nekem marad a szegény és a bűn. S
miért?! Mert szerettek?

DON JUAN Szeretlek én is,
De amerre járok
Sosem lesz boldog, akit szerettek.
Szeretsz, mondd...?

GIRALDA (*gyorsan*)
Ahogy ember szerethet!

DON JUAN Megcsalt a mánor, hazudik a perc!
Ne hallgass az éjre; ne higgy szívednek!
Azt sem tudod, ki vagyok, kit szeretsz?

GIRALDA Mit bánom, hogy ki vagy, akárki volnál,
Szeretlek, légy bár az ördög maga!

DON JUAN Valóban...?

KIÁLTÁS KINTRŐL

Metta! Hallottad a hírt már?
A gyilkost megtalálták éjszaka!

GIRALDA Mit, megtalálták?!

METTA Megtallálták?!

Ki volt az?

ELSŐ HANG Don Juan Tenorio!

GIRALDA Don Juan?

DON JUAN Ismered?

GIRALDA Ki ne tudná:
Hírhedt gazember, hírhedt csábító;
Kalandorfőúr, rosszabb a gyilkosnál. -
Hogy gyűlölöm!

DON JUAN Pedig nem ismered...

GIRALDA Gyűlölöm!

DON JUAN Lám, s engem szeretni tudnál,
S engem sem ismeresz.

GIRALDA Szeretlek!

DON JUAN Hiszed,

Lennék ördög, vagy vadállat...?

GIRALDA Szeretnék...!

DON JUAN (*óvatosan*)
Vagy-gyilkos is talán?...
Szeretnék!

DON JUAN Vagy gyilkosa apádnak?!

GIRALDA (*megriad*)
Te...
Don Juan!

DON JUAN (*keményen*)
A gyilkos Don Juan.
Mi az? Megingott tán szerelmed,
Mely „rendíthetetlen”, „szilárd” s „örök”?
Szétfoszlik, ha már nem csalthatod lelked, S
a valóság pecsétjét feltöröd?
Hő szerelmed -vagy én lettem e kisebb,
Mert annak láthatsz most, aki vagyok? Vagy
nem szeretted eddig sem, csak hitted, Hogy
én vagyok vélt álomlovagod? Vagy hősdötet,
ha egyszer rossznak láttad, Kihuny az
„örökfényű szeretet”;
S csak akkor lenne számomra bocsánat,
Ha másnak atyját öltem volna meg?
Hisz megbocsájtánád, ha gyilkos volnék.
Bűnöm csupán, hogy érted tettem ezt. -
De védelmemre hasztalan is szólnék, Ha
nem szeretted, és most sem szeretsz.

GIRALDA Szerettelek, s szeretlek még én!
Ha... bűn - hát vállalom! De mit tegyek?

DON JUAN Hát szolgáltass ki! -vagy hagyj menni békén.

GIRALDA (*szenvetélllyel*)
Ne menj! Ki tudja... talán még lehetnének...
Próbáljuk meg... próbáljuk... hátha még... DON JUAN
Nem!
(*Szelídebben*)
Nem lehet, akárhogy is szeretnénk.

GIRALDA Megfosztottál atyámtól egyszer engem,
Most önmagadtól is megfosztanál?

DON JUAN Mi lesz velem, ha elmész, gyöngye lánnyal?
Hát gyöngévé váljak én is talán?

GIRALDA S ha véled
Mennék?

DON JUAN Harcostárs kell, nem „gyöngye nő”!

GIRALDA Harcostársad lennék, segítenélek,
Lennék barát, fegyvertárs... szerető!
Követlek bármily mélyre...
Bármily mélyre!

DON JUAN Bármily *magasra* tudsz-e majd, ha kell? Nem
fogsz-e félőn pislogni az égre, Ha szállni
kéne a magasba fel?

GIRALDA Hozzáláncoltál már ez éjszakához,
Mi után sóvárogsz még, mi után?

DON JUAN Ím a „fegyvertárs”, „méltó Don Juanhoz”!
Lám, megszólalt a nő, a „gyöngye lány”?! Ez
volt tehát a legtöbb, amit adhatsz? Szegény
vagy akkor.

GIRALDA Én mindent adok!

DON JUAN Jössz-e szemébe nevetni a világnak?

GIRALDA Jövök!

DON JUAN ... Keresni, s nem lelteni sohasem?

Giralda buzgón bólogat

Tüzén hiábavaló, de szép csatáknak,
Száz oktalan veszélybe, jössz velem?

GIRALDA Jövök... igen, - de hát mire való ez?
(*Óvatosan*)
Ha kívánod, szívesen megteszem...
(*Hadarva*)
De ha ráhallgatsz, hidd el, minden jó lesz:
Egy csendes fészket építünk...

DON JUAN (*meggondolva magát, csendesebben*)
Békés fészkek nem vár Don Juanra.
Engem üldöznek, nékem szökni kell.
És elfeledsz.

GIRALDA Sohasem feledlek el.

DON JUAN (*komolyan*)
Ha most elmész tőlem, nem szeretted!

DON JUAN Szerettelek eddig és ezután
Is szeretlek.

GIRALDA Ne hagyj el! - hova mennél?

DON JUAN Ég veled! (EI)

GIRALDA Átkozott légy, Don Juan!

FÜGGÖNY 8. SZÍN

Szoba El/ezer házában. Don Juan, Eliezer, Pedro, Rachel

ELIEZER Ezer arany... - Igen sok pénz, señor.

DON JUAN Sok pénz a pórnak, miköztünk csekélység.

ELIEZER Señor, engem sem kímél a szegénység.
Pénzem kevés.

DON JUAN Miért panaszkodol?
Tudom, van pénzed. S nékem birtokom,
Palotám van, dús legelő, ahol...

ELIEZER Bocsásd meg, hogy helyesbítek, señor.
Volt. Mind csak volt.

PEDRO Hát már tudod?

ELIEZER Tudom.

Nem árt tájékozódni mielőbb.
A pénz becses.

DON JUAN Szóval, nem adsz.

ELIEZER Ugyan!
Feltételeznéd rólam, jó uram,
Hogy cserbenhagyom a menekülőt?
Azért adok - no, persze kevesebbet.
Adok három... sőt, négyszáz aranyat.

DON JUAN Adj annyit hát!

ELIEZER S oly csekély a kamat.
- Seholsem találsz tisztességesebbet.
Ötven percent. - Az nem sok igazán;
S hogy baj ne legyen, levonjuk előre.

DON JUAN (*sziszegve*)
Bitang!

ELIEZER (*ránéz*) Bitang, señor? Egy ember vére Szárad kezeden. Üldöznek, s talán Elfoghatnak; s pénzem... hm... veszélyben. Hát érdekem, hogy el ne fogjanak, Hogy szájamon lakat legyen... lakat; S így cinkosoddá váljak e merényben.

DON JUAN Nem tudsz hallgatni?

ELIEZER Megpróbálhatom...

DON JUAN Én hallgatom, de persze ára van. Ezért jár...

ELIEZER Mit kérsz érte?

ELIEZER (*szemébe néz óvatosan*) Száz arany. S e csinos kis gyűrűt az ujjadon. Biztosítékképpen elfogadom.

DON JUAN Gaz uzsorás! Hisz semmim sem marad! A sátánt is becsapnád.

ELIEZER Jó uram! Téged semmivel be nem csaptalak. Amit ígérek, megtartom szavam, Nyíltan beszéllek, nem vezetlek félre.

PEDRO Hogy merészelsz egy spanyol úrral, féreg, így szólni?!

DON JUAN (*rövid gondolkodás után határozottan*) Pedro! Várj kint!

DON JUAN (*megvárja, míg Pedro becsukja maga után az ajtót, s egészen közelhajolva Eliezerhez*) S adnál-e nekem, Ha megtudnád, hogy apáidnak vére Folyik erebben?

ELIEZER (*elhúzódik*) Mért tréfálsz velem?

DON JUAN Ismerted Dávid Hakóhént, az orvost?

ELIEZER Ismertem, señor - de mért kérdezed?

DON JUAN S fiát, ki eltűnt három éve?

ELIEZER Pont most Lesz három éve...

DON JUAN Jákob...

ELIEZER Ismered?

DON JUAN Ismerem. Igen, ismerem őt jól én, Nézz jól meg és ítélj meg te magad, Az elveszett fiú, Jákob Hakóhén Rejtőzik e fényes ruhák alatt. Rám ismeresz?

ELIEZER (*akadozva*) Jákobra... e cifra úrban? (*Arcába világít reszkető kézzel*) Ha úgy lenne... ha úgy lenne...

DON JUAN Hát úgy van!

ELIEZER (*keményen*) Világíts rám jól, nézd, Jákob vagyok!

DON JUAN Az más! - Akkor egy vasat sem adok!

ELIEZER Mit mondsz?

ELIEZER Hitehagyottat nem segíték! Ki elmegy közülünk, mind áruló; S gyáván szolgálja ellenségeinket Minden népétől elpártolt zsidó. (Ei)

DON JUAN Lám, itt vagyok. A pózok, délibábok, Oly messze tűntek- itt maradtam én; Szilaj Don Juan helyén ismét Jákob, S fáradtság a fáradozás helyén. Ó, merete szörnyű játék elfárasztott; Az értelmetlen küzdelmek sora, Minden új győzelemben új kudarcok, S minden voltam, csak önmagam soha. Hamis tündöklés volt csupán e fényár!

Zsidó szertartás, Eliezer, Rabbi, Rachel, Don Juan, lányok

BENJAMIN Nézz rám! - Ha így szemembe nézel, Ezt a csodát könnyebben hiszem el. Engem, ki áhitatos szorgalommal Az ég szent titkát lestem szüntelen, Új titkok ösvényeire sodortan Új varázserő vonz... a szerelem. Elítélisz érte?

RACHEL Hisz jogodban áll már.

BENJAMIN Sokszor bűnösnek érzem magamat. A Talmud sokszáz szent tanításánál Ha szívesebben hallgatom szavad. S olykor megriadok szorongva, félve, Hogy mindez káprázat, mely végetérhet... - Ó, nyugtass meg, hogy nem lesz soha vége...!

RACHEL (*anyásan*) Hát persze, hogy nem.

Benjamin ki

DON JUAN Rachel, hogyha hinni tudtam volna, Hogy létezel, s én rádtalálhatok. Elhagytam volna mindent, sutbadobva Álarcot, gőgöt és gondolatot.

RACHEL Kötelességednek érzed tán folytatni, Hol abbahagytad odakint? Szavalni, S hazudni szépeket? Elengedem.

DON JUAN A szenvedélyek tisztítóüzén át Elértem Hozzád, s feltárult szemem, S mintha beszélni kezdenek a néma, Most érzem csak, hogy mi a szerelem. S mit Don Juan nem értett, tudja Jákob: Hű lennék hozzád, érzem és hiszem; S könnyen dobnám el az egész világot, Ha az enyém vagy, Rachel ...

RACHEL (*leinti*) Hagyd, elég! Engem már eljegyeztek. Még mint gyermek ígérték kezem annak az embernek, Ki majd férjem lesz.

DON JUAN És őt - szereted?

RACHEL Ő igen derék, s ha övé leszek

DON JUAN - Mert így lesz! - megszokom, s jól élünk együtt.

ELIEZER Ez minden?

RACHEL Ez elég.

DON JUAN Hát eltemessük Mindazt, mi bennünk szép, s igaz lehet, Hogy engedjünk egy oly törvény szavának, Melyre nem kényszeríthet soha senki? Dobb félre hát ez avult formulákat, S hallgassa szívre! - megszólal talán. Neked élni kell! Élni, élni és szeretni!

RACHEL (*erélyesen*) Elég volt Don Juan! Gyakorlod magad? Szíveket gyötörni, Hagyományt, családokat összetörni? Úgyesen csinálod - elismerem. (Ki)

DON JUAN (*egyedű*)

Hát így higgyél az igaz szerelemben Bolond, ki álmaidnak rabja vagy; Mert először volt Don Juan szerelmes, Először mondott nőnek igazat, S először történt, hogy nem hittek néki. Jákob megbukott? - Don Juannak vélték És megcsúfolták szerelmét? - Az ám! - Hát majd ügyel rá, hogy Jákobnak nézzék, És meghódítja Rachelt - Don Juan! (*Fejére illeszti széles kalapját, immár egy tökéletes spanyolfőúr*)

FÜGGŐNY

9. SZÍN

Don Gonzalo de Ulloa kriptája. Hátral középen a parancsnok hatalmas szobra, kétoldalt széles boltívek. Balról jön Rodrigo és Giralda, és a gyászolók

GIRALDA Most hagyjatok a halottal magamra! (*Virágot tesz a sírra*)

RODRIGO És én, férjed, veled maradhatok?

GIRALDA (*megszorítja Rodrigo kezét*)

RODRIGO Igen, te maradj mindörökké velem.

GIRALDA Van-e a földön boldogság nagyobb?

RODRIGO Atyám! Imádkozz értünk fenn az égben!

/ma

DON JUAN *(előlép, közelről megnézi a szobrot, kétségbeesetten)*

Ez háta vége egy fenséges dalnak! Ó, így ül el az orkán szüntelen,
És győznek hitvány, kisszerű hatalmak,
S lesz „Boldogság”, hol nincs már szerelem.
Szerelmek trágyázzák a boldogságot, S a szenvedély, ki elvérzett, halott, Csak sírján illatoznak szóvirágok, Hogyne érezzük a hullaszagot.

Ez háta vége a fenséges dalnak!
Ó, mily gúnyos torzképet fest a sors! Az álmok torzszülötteket fogannak - Örül!
Legjobb, ha félresompolyogsz. Omolj, világ, omolj! Egy törpe isten Játsszatja törpe játékát veled!
Fuss, ember, fuss, ha több vagy, mint a semmi, Mert szűk palackba zárják szellemed, *(A szoborhoz)*

Győztél kísértet!
Tán azt hiszed,
Kezedben tartod
Lelkemet?
Te zord szobor! Meddig gyötörnél?
Mégöltelek, s te álmaidra törtél, Párbajra szólítottál, szörnyalak, S én minden éjjel meggyilkoltalak. Nézd! ... Fáradtan, letörten, itt vagyok. Repülni vágytam - szárnyam elhagyott. Vonzotta fény, a tündöklő csoda, Elérni...

SZOBOR *(erős, mély hangon megszólal)*

Soha, Don Juan! Soha.

DON JUAN Miért kísértsz, rettentő látomás?

SZOBOR Te mondad. Itta végső számadás.

DON JUAN így oldódik meg háta nagy talány?

SZOBOR *(Don Juan mellé lép, megfogja kezét)*

Még van kiút: Változz meg, Don Juan!

DON JUAN A kezed hideg. Megborzaszt a vég.

Megváltoznék-de jaj, ez nem elég. így

szólhat-e a folyam a hegyen túl

Megváltozom, - s patak leszek ezentúl?

Hasztalan harcba kezdjek magam ellen?

SZOBOR Változz meg!

DON JUAN Lelket nem cserélhetek! Hiába minden.

Százszor újra kezdem, S századszor is csak önmagam leszek.

SZOBOR Önmagad? Ki az? Mit ért életed? És mit tettél?

DON JUAN Éltem az életet!

SZOBOR Csak játszottad.

DON JUAN Szerettem és szerettek!

SZOBOR Szerettek? Gyűlöltek, vagy megvetettek,

Mikor megtudták rólad, hogy ki vagy.

DON JUAN Mindegy!

Nevetlek téged, vén pojáca

Voltál éltedben, egyre azt vigyázva

Törpék között, hogy óriás maradj.

Komédiás voltál te is! Elbízva

Magasztos pózzal tiszteléd magad,

S most, hogy meghaltál, mi maradt belőled? Ez a szobor.

S utánad mi marad?

DON JUAN Élő gránitba véstem élő képem.

A sok kaland bár jött egymás után,

Száz asszony- és száz lány szív rejtekében E

név örökké ott ég: Don Juan.

SZOBOR Úgy? Mutasd hát emlékművedet magad!

CARLOTTA *(a gyászolók között feltűnik)*

Juan, én mindhiába vártalak.

Hittem szavadnak, ott voltam a kertben,

Szerettelek, s neveltség tárgya lettem.

DON JUAN Ó, a szegény! Szörnyű tragédia!

Most nem neki sikerült mást becsapnia.

ERMELLA *(a gyászolók közül)*

S engem miért csaptál be?

KÜLÖNBÖZŐ

NŐk *(egymás után jelennek meg)*

SUSANNA S engem? - Engem?

MARIA S engem?- Engem?

DONNA CLARA Gyűlöllek!

MIND Én is-Én is!

DON JUAN *(gúnyos pátosszal)*

Belehalok menten.

SZOBOR S e gázságokért nem bánta lelkiismeret?

Nincs több szavad?

DON JUAN *(dacosan)* Megtettem, - s vállalom tettemet. GIRALDA *(előlép)*

S engem?

Amíg más boldogan becézget,

Titkon zokogok érted, egyre érted, Könnyé

olvadva bennem ég emléked,

Mert nem halnak meg a nagy szenvedélyek.

Magaddal vittél mindent, mi enyém volt, Koldussá

sújtott ez a szerelem,

S amíg fölöttem csillagos az égbolt, E

nyári éjet nem feledhetem.

DON JUAN Eh, szerelmedet másnak adtad mégis!

RACHEL *(megjelenik)*

Mindent elhagytam érte, mert szerettem, És ő

hagyott el búcsú nélkül engem. Mint

bélpoklost kerülnek, összesűgva, Mindenki

megvet, vádol és gyaláz, S én súgva kérdem

mégis újra, újra: Jákob, mért tetted? - Jákob,

merre jársz?

SZOBOR Ez volt könnyed játékaidnak ára!

Könny és bánat kísérték léptedet,

Vérrel írtad neved szívük falára;

Nem, ők valóban nem felejtenek.

DON JUAN Tisztességről, erényről prédikáltok

Erkölcstök hótiszta lapjain?

Hiszen lennétek ti is donjuánok!

- Ha tudnátok! Jeles barátaim.

SZOBOR Ez a te utad. Rossz út volt. Beláttad?

DON JUAN *(megtörten)*

Igen, beláttam.

SZOBOR Változz meg!

DON JUAN *(felkapja fejét)* Soha!

Nem térít le ez útról soha semmi!

Ha rossz út volt is, - de az én utam!

SZOBOR Ez útnak vége a pokolban van!

DON JUAN Miért éljek, ha úgy nem élhetek, Ahogy szeretnék?

SZOBOR Hallod ez éneket?

A kórus ismét hallatszik. Közben

A pokol túl közel!

DON JUAN Nem félemlíts meg!

Az ének felerősödik:

Fortyan a mérge az üstben, alattuk szisszen a szikra,

Jőjj hát Don Juan! Vára pokol serege!

SZOBOR Ez az utolsó alkalom! Változz meg!

DON JUAN Nem!

SZOBOR A pokol hív. Mára lángok égnek.

DON JUAN Nem! Nem! Százszor nem!

SZOBOR *(felemeli karját)*

Dörgés

Vessz el hát, bolond!! A

füst teljesen belepi a színt

RODRIGO *(igen meglepődik, hogy itt találja Don Juant. Hátralép)*

Juan...!

DON JUAN *(eszélős nevetéssel)*

Rodrigo!

RODRIGO Hát rádtaláltam... Gyilkos...

DON JUAN (*eszelős nevetéssel*) Ó, te törpe!
Hát így kell visszahullnom, így a földre?
Ha már silány játék is volt az élet,
Megérdemeltem a nagyszerű véget;
Legyőzteni egy ördögregimenttel -
Remélhet nagyobb diadalt az ember?

Rodrigo egy lépést tesz feléje

Hahaha!
RODRIGO (*eszébe jut, mi a kötelessége*)
Védd magad hát bosszúm ellen!

DON JUAN A kaján sors mily gúnnyal illet engem!
Villámot vártam - és te állsz előttem!

RODRIGO Kard ki!

DON JUAN (*kirántja és messzehajítja kardját*)

RODRIGO (*csodálkozva*)

Ha nem... (*Odamegy és hihetetlenül, szinte óvatosan leszúrja*)

DON JUAN (*elestében kacag*) Hahaha!

RODRIGO (*kihúzza kardját, e pillanatban igen szálnalmas, jelentéktelen*)

Győztem...

FÜGGÖNY

